

ALBINA PINDULUI

LITERE, ȘTIINTE ȘI ARTE

REDACTOR RESPUNDETOR: GRIGORIE HARALAMB GRANDEA

22 OCT 1868

S U M A R

Henri Heine, studiu de *Eduard Schuré*.
Pentru cunoștința istoriei maghiaris-
mului.

Radule la Afumați, — *Corrin și Ste-
fan*, — *Banchietul lui Tepeș*, — *Domna
Eremiel la bălăic*, — balade istorice de
D. Bolintineanu.

Sentințe și enigmatări.

Conrad, poemă de *D. Bolintineanu*.

Bătrena americană, nouvela de *I. M.
Riurėnu*.

Poetul murind de *Lamartine*, trad. de
I. Heliade R.

Femcea, poesia și cocul, de *Andreiu
Benga*.

Tepeș și soția sa, baladă de *V. Dimi-
trescu*.

În zori și seara, erotică de *Miron
Pompiliu*.

Cine știe! erotică de *G. Muțescu*.

Români, v'armați în pace, pasie de *Le-
ontiu Puscariu*.

Găștele bunului Dumneșen, parabolă de
Gr. Alesandrescu.

Abreviațiile romane de *Alexandru
Zanne*.

*Fondurile societății academice din Bu-
curești*.

ALBINA PINDULUI

LITERE, ȘTIINȚE ȘI ARTE.

REDACTOR: GRIGORIE HARALAMB GRANDEA.

Ese la 1 și 15 în fie-care lună. — Abonamentul pe un an 20 lei noi pentru capitală, 22 lei noi pentru județe, 10 florin pentru România lăncuită. — Pentru administrație și redacție să se adreseze în Bucuresci, strada Pompierilor, No. 5. — Scrisorile nefrancate nu se primesc. — Articuli cari nu sunt ai redactorului, se vor publica când vor fi aprobați de comitetul acestei gazete.

HENRI HEINE

Poesia romantică germană era în florie la 1825. O mulțime de adoratori se îndesău în giurul ei. Câte un cavaler își areta colorile în arena literaturii și a criticii; regi îi surideu pentru că ea îi tămăia, diplomați o protegiau pentru că ea făcea pe popor să uite cugetările de libertate. Atuncea intră în arenă un poet scintind de spirit și imaginație, care se recomanda de cavalerul ei cel mai fugos. Din nefericire, într-o zi vedu că el rupea lănci pentru o bătrână uscată, în loc d'a cuceri carmeni unei june și înflorinde formuseți. Roșind de mânie, el i-aruncă mănua în obraș și împărți la toți campioni ei atât de bune estocade, în căt cea mai mare parte dintr'ânși nu se mai ridicară, și venerabila damă muri de ciudă. Acest copil teribil este Henri Heine. La acest nume câte apariții burlesce și răpitoare resar și fulguresc naintea spiritului! Câte ține visătoare te privesc cu ochi lor cei mari și de un albastru întunecat, câte nimfe glumețe te batjocoresc trecând, câte caricaturi bufone, câte figuri tragice și dureroase trec pe dinaintea ochilor nostri! Ce concert de risuri și plângeri ne asurzesc auzul! Pădurea magică a basmelor cu ține se deschide iară vederilor fărmedate, și, din bruma luminosă a verșilor frunzare, din scinteierea soarelui pe foile mustoșe, se vede o mână albă care ne face semn, ne chiamă și ne atrage mai departe, tot mai departe.

Istoria lui Heine și a poesiei romantice este însă și cel mai ciudat basmu cu ține. Acea poesie, ca o castelană ambițioasă, își mutase penanți în castelul antic al evului mediu și îl restaurase cu lus mare. Intre muri cari se legănau, ea făcuse (din lemn, este adevărat) o sală splendidă. Colone rescucite susțineu cu mândrețe bolta maurăscă, și colosalele statue ale vechilor imperatori, rânduie în fundul sălei

lângă tronul santei și misticei Poesii, semănau gata să scôta sabia pentru apărarea ei. Intrăcătă sală scinteind de făclii, fontane și poliandeli, romantici se adunau pentru o serbare imensă. O! ce bal voios! O! ce măști impetritate! Aci se vedea costumele cele mai strelucitoare ale cavalerilor germani, franci, mauri și sarasini; blondele castelane cu rochiile de azur semănat cu stele de argint, sombrele regine cu mantii de purpură unde streluceu sorile de aur, trubaduri cu come lungi și falfânde. Și aci mai cântară aventurile nebunesce și amintirea dulce a amorului. Cavaleri aplaudară, simul femeilor se umflă de dorințe, și, din tronul său înalt și gotic, Poesia aruncă corone profumate cântăreților. Apoi balul începu; o musică visătoare atrase perechile în magicul ei cerc și cu cadențele din ce în ce mai pasiate îi răpi într'un vârtegiu fugos. Intr'acel moment intră un misterios cavaler spaniol. Investmăntat de velur, pășia tot așa de mândru ca cel mai superb hidalgo; pe mantia lui brodată cu aur se vedea câte-va cifre arabe și indiane, o pană mare de corb îi falfăia pe cap. El nu avea răsă. Obrașul i-era formos și seducător. Un foc dulce și sombru ardea în ochi lui așintiți și desprețul încrețea bușele lui voluptoșe. Armele lui erau brodate în argint pe pălărie: două capete de sfinși din cari unul părea că plânge iar cel-alt părea că pufnesce de ris. Incetară d'a juca, ca să l' vedă. El luă cu nepăs o gitară și cântă câte-va romance castilane cu un ton atât de mândru, cu un accent atât de nou, în căt isbueni un tunet de aplauze. Balul reincepu cu furie și noul venit îi fuse regele. Dar îndată totă lumea se opri de fatigă și formosul necunoscut strigă cu o voce resunătoare: «Acum fiind mediul nopții, demascați-ve! Desulă comedie! Vofesc să aciū cine sunteți. Eu me numesc Henri Heine. Sint evreu sau protestant, cum veți voi, însă eu rid de Dumneșeu

și de diavol, ador amorul și libertatea, dar uresc ipocrisia. Am dis cine sint, fie-care acum să facă tot atâta » Toți strigară indignați. Atunci formosul cavaler se puse p'un ris sardonnic : « Ce ! ve temeți, măști formose ! Bine, știu cine sunteți. » Și apropiându-se d'un măiestros tēmplar, îi smulse masca : « Tu, strigă el, tu nu ești de cât un jesuit și faci aci treburile congregației tele. Tu, formos conte, care vorbesci numai de cruciade, nu ești de cât un valet al Majestății Sele regele Prusiei, și ai face mai bine să intri în gardă și să-ți arieți talia de cât să paradezi în palatul Poesiei unde n'ai ce căuta. Tu, formos trubadur, care suspini pentru dama cugetărilor tele, tu nu ești de cât un comis neguțator înavuțit d'o fată din casă. Toți sunteți sănți mincinoși, cavaleri mincinoși și trubaduri mincinoși. Ve voi demasca pe toți, ilustri gugumanii. Voi smulge masca lustruită după fața voastră sbircită de bătăranii și ciarlatanii, și voi areta lumii, sub vestimentul de mătase, vestimentele văstre rose de cămătări și slujbării. În adevăr, dacă nu m'ați face să mor de ris, ați merita să ve alung cu biciul. Cât pentru voi, ilustrissime dame, nu esăm în țilurile văstre. Ce ar fi dar comedia și tragedia vieții, dacă voi n'ați avea dreptul să ve rideți de noi, să ne jucăți ca pe păpuși, să umpleți inimile noastre cu torture divine și voluptăți dureroase ? Contese, danțătoare, boemiane și curtisane, ve iubesc pe toate și ve celebru. Voă cântecetele mele de glorie și beție. Sunteți formose, vivat dar balul ! » La aceste cuvinte se ridică o furtună de risuri, strigăte și vociferății. Vocea stridentă a cavalerului le pătrunsesse măduva oșelor, în amărăciunea lui era ce-va aspru și sfâșiiitor care înflora ; vechia coclobă romanică se sgudui din temelie. Uni cutesară a'i cere cuvânt pentru insulte. El încrucișă ferul cu denși și i' culcă la pământ așa încât le luă pofta d'a reîncepe lupta. « Înăbușese cine-va în sala voastră, gise învingătorul ; mie 'mi trebuie aerul și suflarea pădurilor mari. » Dîcînd aceste cuvinte, el sparse ușa ; vîntul strebătu în sală, stinse toate candelile, cavalerii și formosele dame se vejură ca nisce stafi la luciarea cător-va făclii palide. Dar prin ușa spartă se vedea un tablou feeric de păduri, munți și lacuri dorminde la lumina lunii. Atunci poetul magician, luând o harpă vechie și uitată, scose acorduri atât de minunate în căt pădurile depărtate tremurară de plăceri. La melodiile lor gulgulinde, se desceptară genii pădurilor și ținele apelor, pentru a refucepe horele lor grațioase și a reînoi cântecetele lor tentătoare. La suspinele harpei magice, la chîlmăriile imperioase ale farmecătorului, un stol de fantasme ușore se apropiă, se strecură în sală la vederea mulțimei in-

cremenite. Venău din fundul domelor de verdură, elfii selbatiei încorunați cu flori fantastice și incinși cu girlande de mestecăm pentru a reîncepe hora lor fugace la lumina lunii. Venău din fundul palatelor de cristal, nisele, nebunaticile rițetore, cu sinul de neoa palpitând ; ele se prinseră și începură o horă voloasă. Ute orî cele mai nebnatice, trecend pe 'naintea farmecătorului, se întorcău, și formose, despletite, cu sini bătuți de vînt, cu pufnetul risului pe buțe, păreă că volesc a'i răpi un sărutat, dar nu'i atingău de căt harpa. Și în mijlocul acestui cerc de ondine sburdalice, flota ca o misterioasă viție prea iubita poetului, cu brațele încrucișate, cu capul ei mic și brun inclinat și cu surisul pe buțe. Ore de tandrețe saū de ironie ? De o dată caprițiosul farmecător, curmă răpitoarea lui musică printr'un acord strident, și începu să cânte arii atât de comice în căt nu putea să le audă fără a ridea. Aceste arii avău o virtute ciudată. Fie-care dintr'ensele făcea să intre în sală un personagiū contimpuran ; aceasta juca în modul cel mai burlesc și și areta cugetările lui cele mai secrete. Aci intra borșosul banchier Gumpel din Berlin care, în Italia, se intitula *il marquese Gumpelino*, declamând din Shakespeare, calculând urcarea veniturilor lui și crețendu-se Romeo al unei Englese fantastice care l'administra cu amor vre un filtru de farmacie care l'vindeca pentru tot d'a-una de imprudentele lui amoruri. Aci intra filosoful kantian Saul Ascher cu gionatele abstracte și figura uscată, esprimând imperativul categoric, care merge ca un orologiū dîcînd rația este înainteul princip. Aci intra bătrînul Schlegel cu cele trei-șeci peruți de schimb. În fine, o galerie întregă de *nutre contimpurane*. « Ah ! ve scandalisați de aceste figuri încântătoare, striga magicianul. Dar sunteți voi, este generația voastră care se numese gugumănie, ipocrisie, servilism. Cu pișelele văstre devoții, cu concesilele văstre ați înveninat religia voastră, filosofia voastră și totă viața voastră. Apoi toate nu sunt de căt hineră, vis, ilusie. Poesia este tot așa de nebună precum realitatea este stupidă. Istoria este o comedie ce și jocă bunul Dumnezeu ca să și trēcă timpul. În fond, nici voi nu credeți mai mult de căt mine într'acest bun Dumnezeu care sperie pe copii și doice. Atăta însă că voi sunteți prea mișel pentru a o declara. Nici voi nu ve stimați, dar poați 'naintea lumii, ve încercați cu tichii, cruci și panglice, și ve la de eroi. E bine ! eu, nu sint de căt un nebn. nu cred nimic, me desprețușesc, dar țic adevêrul. Inima mea sângeră, dar infamiile văstre neghiobe nu 'mi vor smulge nici o dată de căt un ris desprețuitor și am dreptul să ve biclușesc fața ! »

Așa vorbi magicianul satiric, transformat în bufon de curte, cu o tichie cu clopoțel în cap și un biclău în mână. «Săriți pe miserabilul! pe asinul! morțe blasfematorului!» strigă totă cetă romantică, aristocratică și clericală. Iar el, luând o torță aprinsă, o învârtă în giurul lui și întonă *Marsiliesa* cu voce de stentor. «Oh! cântecul acesta ve spăimântă, țise el, pentru a-l înăbuși voi ați ridicat un esafod. Drace! ve ajut și eu.» Atunci sombrul magician evocă spectrul gilotinei. Ea se aretă într'o cetă roșiată, înaltă și sângerândă, iar în giurul ei preumblându-se corpuri fără capete cari și făcēju nisce reverințe grave. Era Maria Antoaneta cu curtea sa. «Corpuri fără capete, iecă imagia societăței vōstre,» țise rîdēnd teribilul nebun. Atunci se auți resonānd departe *Marsiliesa*, *Carmagnola* și *Ca ira*, și aceste cāntece crescēju ca mugirea vijăliei, la tosinul dela 1848. «Dioa de glorie a venit!» țise poetel aruncānd torța lui în ornamentele edificăului putred. Flacără roșie se întinse și se înaltă pînă la creste, scāpărānd de bucurie. Grîndile trosniră, mulțimea fugi, într'o clipire de ochiū sala brăntantă fu o flacără, se derāmă și poetel scōse un strigăt de triumf. De o dată el se reafă în turnul posomorāt, sîmbătrēnit, trist, singur. Ca într'acele basme cu ține cānd castelul plin de fācili, varleți și dame, dispare, el nu mai auți de cāt strigătele bufniței. Atunci poetul strigă cu tristare : «Și cu tōte acestea am iubit! Și cu tōte acestea am cređut în Ideal!» Pōte cāt nici o dată el n'a fost mai sincer; dar, pentru cār risese prea mult, nu l-au cređut.

Iecă adevērata istorie a lui Henri Heine. Cel mai nebun din romantici a dat foc castelului. Dar, ca sã țicem adevērul, incendiarul nu era de cāt esecutorul nemilos al fatalitāței. Castelul acesta era de lemu. Voiesc a țice cāt principiile scōlei romantice germane trebuia sã o conducă la o ruină timpurie. Nu voise ōre sã se pufe mai presus de tōte legile și sã creede o poesie afară de lumea reală? Nu declarase ea cāt principul ei suprem era ironia desprețuitoare a poetului, contēplānd tōte lucrurile din înălțimea fantasiei? Trebuia sã se facă dreptate; Henri Heine se însărcină. El întōrse ironia contra celor cari se servēju cu dēnsa așa de reu, puse banda pe fugă; dar, tot mānuind arma cu doă țășuri, se rāni cumplit. După ce a ris de tōtă lumea, a ris de el însuși, a încetat d'a mai fi un caracter și geniul a surviețuit omului.

Henri Heine este un geniū cu față dublă. D'o parte, se află o simțibilitate ardinte, subtilă, feminină, cu o escisă delicatēțā; d'altă parte, un spirit infernal, o ironie reuțicioasă și selbatică, care cu sãgețile ei înveninate isbesce pe inamic acolo unde nu l'apără zaoa; aci o

tristețā suavă și visătoare, aci un ris reuțicios și cinic; aci ānger, colo demon. Acestă natură dublă a fost cauza principală a succesului prodigios în Franca. Acolo plac contrastele cari se lovesc, acei poeți cu inima sāngerāndă și sfășiată cari țic lumii : *Veđi tu rānile ce mī ai facut?* și cari, cānd multimea se apropie, se ridic și plēsesc cu biclul. I-au țertat lui Henri Heine tōte escentricitāțile simțimentului și imaginației, grațiespiritului seimuscător. Cānd, pentru esemplu, Heine vorbesce de un amor din tinerețea lui, d'o față formosă, blondă și visătoare, vorbesce atāt de bine cāt ori cāt de sceptic veți fi, te mișcă. Cāt p'aci sã ți pice lacrimi și sã perđi voioșia omului de lume. Dar îndatā o trāsūră de spirit sare ca o sãgētă, madona se schimbă în servantă; suriđi și iecă-te vindecāt. Cugeți cāt citești pe Jean Paul, nici de cum, ci pe un alt Voltaire. Mirarea te încāntă și aplauđi. Pentru Germani, este cu totul din contra. Ei ar voi sã riđă și ei l'face sã plāngă; de aceea sunt furioși pe Heine.

Nu e destul sã insemnām contrastul, trebuie sāl înțelegem. Henri Heine, cārui plăcea sã trecă de Byronul german, a țis cāt poetul unui secol smicuit de trecut și viitor trebuie fatalmintea sã atbă inima sfășiată în doă, și pentru ce? Acesta depinde de poet. Dacă el înțelege luptele secolului seū și le prevede capetul, pōte sã se arunce într'ensele și sã și conserve liniștea sufletului chiar cānd sāngele ț ferbe de luptă. Byron declarase resbel moravurilor și prejudiciilor timpului seū, dar se lua în serios, credea în eroi seū, nu s'a îndoit nici odată de el însuși, a murit pentru libertatea Grecilor. Lord Byron este în contradicere cu secolul seū, Henri Heine însă este în contradicere cu el însuși. Ceea ce vine mai mult din temperamentul seū de cāt din timpul seū. Natura îl dotase, d'o parte, cu o minnată simțibilitate poetică, d'altă parte, cu o vedere pătrundetōre a ridiculelor și basețelor omului. Într'ensul aceste doă facultăți sunt egalmintea puterice, il sunt egalmintea scumpe, și, dacă l-ar fi pus cine-va sã aleggă una dintr'ensele, ar fi esitat. El adoră Marea Nordului și imaginația lui își întinde aripele de vultur, dar pentru acestă filisteni (1) din Berlin și Munih nu se desfātēd mai puțin din citirea lui. El înțelege cele mai divine estase ale amorului; dar a rīde d'o burgese sentimentală, care și resfātă la sōrele apunēnd carmeni problematici și imbată pe un student candid cu nerođia ei involtată, iecă o plăcere pe care Heine n'ar schimba-o nici pentru un imperiū. El urasce ipocrisia devotă, gugumānia pretențioasă, egoismul tirātor; dar il place sã urască, este o

(1) Heine numesce în ironie pe burgeđi din Germania, *Filisteni*.

voluptate pentru densus. Când vede împerechindu-se reutatea și gugumânia, le cîruresce cu săgeți și când acestea sîr de durere, el se amușă, se desfată, se pune pe ris. Une ori însă risul lui se schimbă în plîns. El ride, pentru esemplu, de un călugăr bătrîn și tîmpit de canoanele religioase, apoi de odată, pătruns de milă, abia 'și pôte înfrîna plînsul. Dar mai adesea lacrimile se schimbă în ris la această orgauisație nervoasă. În momentul d'a fi mișcat 'haintea unui tablou *Anunciația*, îi pare ca ângerul Gabriel sîmănă cu un fericit Celadon, și atunci adio seriositatea. Idealul este pentru Henri Heine o grădină splendidă plină de arbori giganteschi, de flori superbe și de omeni divini; realitatea în ochii lui nu este de cît un odios nomol plin de hoți, mișei, bîdăraui și ipociți; și cu tôte acestea nomolul acesta îl farmecă. În tina realității el visedă idealul, și în formoșă grădină a idealului nu pôte să ufte figurile grotesce de jos. El n'a sciut să împace aceste doă lumi opuse. Le are în peptul lui ca pe un ânger și un demon cari mereu se lupt și nu se pot trînti. De aci nasc acele disonaute în operele lui. În cele din urmă, nici el numai scie cum se află. «Sunt inimă, dice el în *Reisbilder*, în cari gluma și seriositatea, reutatea și bunătatea, verva sburdalică și trufia, se amestec într'un mod atît de ciudat în cît este dificil a le judeca. O asemenea inimă se află în sinul Matildei; une ori era o rere înarță de ghîată, din al cărei sol luciu ca o oglindă născu palmiri lîngeșinși, și adesea iar era un vulcan de entusiasim a cărei facere de o dată era înecat sub un ris isbucniud ca o sloi de ghîată.» Această lady Matilda sîmănă forte mult cu Heine. «Inima mea, dice el într'altă parte, are parfume atît de violente în cît mi se urc în cap și me amețesc; atuncei nu mai sciî unde încetă ironia și unde începe cerul.»

Pare că acest temperament fantastic nu ar fi favorabil lirismului, care nu triumfă de cît prin espresia armonioasă a simțimentelor. Cu tôte acestea Henri Heine este cel mai mare lyric german din al XIX-lea secul și locul lui este îndată după Goethe. A sciut să concentre în *Lidele* (cîntecele) sele simtibilitatea lui cea vie și nu a lăssat să apară ironia de cît în punde mică, ca să ne însciunțede ore-cum că este un satiric sub poet și că nu este amăgit de visele lui. Este adeverat că în operele lui cele din urmă *Romanzero*, *Atta Troll*, *Basmul de iarnă*, *Lazar*, Henri Heine a fost tărât mai mult de verva lui aristofanescă. Diavolul a invins în cele din urmă pe ânger și calcă rolos pe cadavru acestuia. Dar în ânteia lui culegere, *Cartea Cîntecelor*, ce simțiment neprețugatat, ce artă minunată, ce de cap-d'opere!

Aceste Lide cari n'au adesea de cît doă saū trei strofe au o putere misterioasă de emoție comunicativă, care te strebate cu fioruri plăcute ca melodia suavă și durerosă a violonului învelit. Pentru forța captivătoare a carmenului, ele ating cîntecele lui Goethe. Vechile saga (1) spun că fărmerători nordului avu sceptre de lemn pe cari erau scrise nisce litere, numite *runes*, cari formaū cuvinte și versuri magice. Fie-care din aceste versuri avea o putere ocultă, saū ca să ațate unele simțimente, unele pasii în sufletul asistenților, saū ca să consacre forța jurămîntelor, saū ca să chîeme unele divinități. Lidele lui Heine au o putere analogă; abia auđim înteuil vers, și o cîrdă a ființei năstre se mișcă, pôte chiar fără să scim, dar ea vibră, ânteuil mai încet, apoi din ce în ce mai tare pînă cînd ea geme de durere saū cîntă de bucurie. Aceste cîntece în aparență sunt puțin lucrul, nu sunt adesea de cît o cugetare, un suris, dar ce suris espresiv! ce cugetare insinuoșă! Fie-care din ele se întipăresce în memorie cu un clar-obscur de Rembrandt, și lasă în noi ecoul vibrător al unei musice străină de dorințele nealinate și ca senzația fatală a unui motiv al cărui sens îl căutam și nu îl putem uita.

Istoria de amor care este tema poemei *Intermezzo* este din cele mai comune. O jună burgesă permite unui poet să i facă curte, îi dă ce-va speranțe, apoi se mărîtă cu un quidam arut și așegat. Această istorie se întimplă d'o sută de ori pe și în Germania și airea.

Dar tôte lumea nu scie să și cînte decepțiile ca Henri Heine. El dice: «Cînd v'am narat trudele mele, ați căscat și nu ați đis nimic; dar cînd le-am pus în versuri formoșe, voi 'mă-ați ficut laude mari.» Nimic mai natural în fond; căci numai poetul putea să ne facă a împărtași emoțiile omului și să le simțim intensitatea. Saū cînd ne face să tremurăm de amor și cînd cîntă caliciul crinului pentru a espresa ânteuil sîrutat al amantei sele; saū cînd pe aripile cîntului voșese să o ducă la țermi Gangului, unde florile de lotos accept pe fubita lor soră, unde gazelele inteliginte vin să spioneđe pe amanți cari șoptesc voluptos la umbra palmirilor, unde mugesc undele fluviului sacru; saū cînd, după ce amanta l'a trădat, o vede în vis scinteind de diamante, dar cu noptea năgră în sin și cu un șerpe care i rōde inima, — noi auđim tot d'a-una acea musică interioară a sufletului care este ca mișcarea vieței; vedem tot d'a-una tabloul, scena, vedem figura «micei brune,» aci tristă, aci reutăcioasă; ne pare că auđim sunetul vocii sele. Aflăm icl și colo câte-va veltăți, câte-va trăsuri contra filistenilor înduminecați cari cu urechile cele lungi sorb ciripitul ascuțit

(1) Saga, cîntec național în Scandinavia.

al vrăbiilor, Dar pretutinderea și sub ironie
chiar ferbe pasia. Une ori un vis alba s-chițat
ne face să întrevădem abisuri de suferințe :

« Dulcea mea iubită, când veși culcată în mormen-
tul întunecos, voiă descinde lângă tine și te voiă
«stränge în brațe.

« Te îmbrățișeș, te lăntușec, te strâng cu ardore, pe
«tine, mută, rece, albă. Strig, tremur, tresar, mor.

« Mășul nopței sună, morți se scol, danțând în căr-
«duri nebulose. Cât pentru noi, noi sedem amândoi în
«mormenț, unul în brațele altuia.

« La țioa judecăt-ri, morți se scol, trompetele și
«chlamă la bucurie sau la tortură ; cât pentru noi, noi
«nu ne turburăm și rămănem culcați și lăntuși. »

Imagina judecăt-ri din urmă care unesce pe
amanți separați este împrumutată din cânte-
cul popular. O întâlnim din când în când la
Heine și tot d'a-una produce un mare efect,
eaci sub această imagină măretă poporul din
Germania de secolul își represintă eternitatea.
Ca Eichendorff, Heine este un discipul al cân-
tecului popular, dar un discipul mai iubit. El
a știut să își răpescă acea încântătoare a-lene, a-
cele strigăte primitive și jumetate articulate
cari ne ating ca vocea naturii. El diferă însă
prin finețta extremă a simțimăntelor și perfec-
ția formei. Heine mai este și un discipul al lui
Goethe în care a studiat limba magistrală, dar
el își condensează mai mult cugetarea și mai ordi-
ninar concentră efectul asupra celei din urmă
strofe sau celui din urmă vers. Poeziile lui
sunt cap-d'operă pentru concisia facilă.

Heine a pătruns mai mult de că ori-care în
viața ascunsă a naturii. Pentru el tot vibră ;
tot palpită, tot vorbește. Stéoa face din ochi,
viorelele goptesc sub ierbă, pădurea îi scie
secretul, curioși vieșuri înțeleg confidențele a-
manților. Tablourile lui ard de voluptate sau
tremur de durere. Ades a își ajunge o imagină
ca să ne arunce într'o reverie fără finit :

« Pe un munte sterp din Norvegia se înaltă un brad
«singur ; ghlăța și néoa îl acoper cu o mantă albă.

« El visează la un palmir care, colo în Orientul de-
«părtat, lăngedesece singur și tăcut pe o stâncă arsă
«de zóre. »

Când omul se reafă ast-fel în lumea vege-
tală, nu sémănă ore că energiile secrete. cari
dorm în plantele cu miș de forme, se traduc
în limba poeziei și că sufletul naturii se des-
velesce ?

Ascultați acest Lid care sémănă că cântă
pe mormențul formuseșilor pămăntesci și ce-
resci ca vocea unui silf ușor care se urcă și plu-
tesce în azurul întunecat al firmamentului :

« O stea cade din bolta șciintetóre, e stéoa amorului
«aceea ce am veșut-o cădënd.

« Din pomii cad multe foi și flori albe ; vânturile
«șglobii le taș și se joc cu densesle. Lebadă cântă pe
«lac, se apropie, se depărțedă de țerm, și, cântând me-
«reș tot mai încet, se afundă în aposul ei mormenț.

« În giurul ei 'ot este calm și sombru ; foile și flo-
«rile aș picat ; stéoa trist a perit în căderea ei, și cân-
«tecul lebedei a încetat ».

Heine nu escelă numai în Lidul propriu șis.
Este un adeverat măștru în baladă. A isbitit
și în suțetele cavaleresci și în suțetele mo-
derne.

Cri doi grenadiră, Pelerinogul la Keplar, Idila din Hurz sunt adeverate cap-d'opere.
Cea mai cunoscută din baladele lui este *Lore-
lei* ; nu veși află unul măcar în Germania care
să nu scie a o recita. O tradiție veșie a țer-
milor Rinului țice că una din ținele fluviului,
numită *Lore* sau *Lorelei*, searată une-ori, apró-
pe de Bacharach, pe o stâncă înaltă înclinată pe
fluviu și cântă o arie fărmeș tóre. Vocea ei are
o putere atât de mare în cât, dacă un luntraș
va asculta-o, este perdit. Luntrea lui, lăsată
în voia curentului, se sparge de stânci și vul-
tóraa înghite pe nefericita victimă a sirenel.
Henri Heine este o adeverată *Lorelei*, pentru
cine 'l-a citit o dată măcar. (1)

PENTRU CUNOSCINTA ISTORIEI MAGHIARISMULUI

În sediinta ținută la 3 Decembrie a. t. de cla-
sele filosofice și juridice ale academiiei maghiare,
roști domnul August Greguss o cuvăntare «des-
pre șupremația șocială, » al căriia coprins prin-
cipal îl șchitează «Lloydul de Pesta» în modul
următor :

« Maghiari au jucat pînă acum în țerile, în
cari au fundat statul maghiar, rolul de condu-
cători între diferitele popóre din acele țeri, și
aș esecitat o șupremația șocială necontestabilă.
Se nășce acum întrebarea, ore vor sustine ei
și de acum înainte șupremația această ? Domni-
rea depinde de la putere, această are o basă
materială și una șpirituală ; puterea armelor
póte supune pre cei mai neputincioși, dară nu
este în stare a fundă o domnie durabilă. Cu
puterea materială trebuie să se unășce și o su-
perioritate șpirituală. În timpul nostru puterea
materială constă în avere, și puterea șpirituală
în cultura literaturii, a șciinței și artei, adică :
în instrucție. Avere și cultura sunt acei doi
factori, cari fundeș și fortific șupremația șo-
țială. Și pînă acum aș esecitat Maghiari pe
terenuș Statului fundat de ei o șupremație șo-
țială nu numai prin preferința politică, dară
mai ales prin avere și cultura lor materială și prin cul-
tura mai 'naltă. De voșesc ei a păstra această
șupremație și de acum înainte sub referințe de
tot schimbate, trebuie să susție lupte cu popó-
rele înfrățite, pe terecul material și șpiritual ;
ei nu trebuie să se restrângă numai la agricul-
tură, ci trebuie să își aproprie industria și ne-

(1). *Histoire du Lied ou la Chanson populaire en
Allemagne, par Edouard Schuré.* Paris, Librairie In-
ternaționale, 1868.

goșul și să pue în mișcare toți factori avuției materiale.

«Dară mai tare este puterea științei și a culturii, și Maghiari să pue tot delul, ca să nu li se răpescă acestea. Ei trebuie așa dară să susție o luptă sinceră și leală pentru preferința în avere și în cultură. Ei nu au nici un motiv de a ascunde acest scop. Morala și prudența cer numai, ca lupta să se petreacă cu mijloce oneste.»

Așa scrie dl. Greguss. Noi ne luăm voia a face la estrasul acesta unele observații și îndreptăm ochirea noastră mai ales spre două puncturi :

a) «Maghiari au exercitat pînă acum o suprațmație soțială.

b) «Acēsta nu o datoresc ei «preferinței politice» ci «averii lor materiale» și «culturei lor proporțiat mai nalte.»

Cine esamăna istoria Maghiarilor fără județe, și cine nu este orbit de trufia națională, acela trebuie să recunoscă că locuitorii nemaghiari ai Ungariei au exercitat cea mai mare influință nu numai asupra buneii stări materiale a Maghiarilor, dară și asupra dezvoltării lor politice și spirituale. Scriitorului șirelor acestora îi este cunoscut, că se află istoricii vii, cari știu a ne spune fōrte mult despre civilizația străveche a Maghiarilor imigrați. Inșă noi nu suntem orbi crețetori și nu jurăm, «in verba magistri»; fără probe, ast-fel de vorbe nu sunt nimic alta de cāt frase formōse fără înțeles. Croniști contimpurani, cari ne descriu pre Maghiari imigrați, nu au fost cu toți inforați de frică și nu observă numai «din celele lor pre înfricoșai cavaleri de la resărit.» Ei au avut din neterice prea multă ocașie de a cunōșce prin propria vedere acele excursii și rezultatele lor devăstătōre. Maghiari nu diferă nief de cum în purtările lor de alte popōre belicōse și hărbare; Germani, Huni, Avari, Maghiari, Normani, etc. — toți au fost egalmente selbatiei, necopliți, conduși de asemenea patimă de devăstare și prădăclune, care pefăcea în pulbere tōte creațiile culturale.

«O suprațmație soțială» avură Maghiari atāt de puțin atunci cāt și astă-đi, căci ce se numesce «suprațmația soțială»?

Oratorul înțelege cu acēsta «suprațmație în avere și în cultură.» «Suprațmația» acēsta se pōte concede gîntei maghiare, inșă cu multă restricție. Istoria și prezentul ne învață, că Maghiari au jucat un rol pasiv în afacerile culturale. Cultura părăntului, industria și negoșul, chîr și constituția lor politică și legile de municipio le-au primit de la Germani și Slavi; pe lîngă popōrele acestea au mai avut influință principală Italiani și Greci pentru întemeierea Crestinismului și pentru activitatea literară

și artistică, și influința acēsta durēđă încă și astă-đi fără încetare. În care ram al culturale au fost dar Maghiari creatori și determinatori? În ădar căutăm. Acela inșă, care recepe de la alte popōre și ginte, nu pōte posedea nief cum o suprațmație în raportul soțial, adecă, umanitar.

Așa dar părerea membrului academieii maghiare despre «necontestavera» suprațmație soțială are prea puțină soliditate. În viața, în știință și artă, în agricultură, industrie și în negoș Maghiarul își află locul între popōrele pasive; activ au fost și este el numai pe terenul politic, și aicea exercitēđă naționalitatea lui o suprațmație decisivă, care inșă nu este căștigată nief de cum prin «avere și instrucție», ci este efectul unor factori de tot de alt fel.

Dl. Greguss cugetă : că Maghiari nu și datoresc suprațmația «unei preferințe politice»; — tocmai contrariul acēstei aserții e adevărat. Gîntea maghiară s'a bucurat tot-d'a-una de ast-fel de «preferință», de pe cānd ea a subjugat cu sabia pre locuitorii Ungariei, ce erau mai cultivați de cāt dēnsa, adică pre Slavi, Germani, etc. Constituția maghiarilor inainte de 1848 a fost un institut curat aristocratic al maghiarilor privilegiați. Influința orașelor a fost prea puțină. Și de ce fel erau acei privilegiați? Oșe se înalță ei asupra compatrioților nemaghiari prin «avere și instrucție»? Acēsta doră nu va voi să susție d. Greguss spre aducere aminte de nobili maghiari de la țēră, temelia vechiei constituții unguresci. Regi Ungariei favorea de pe timpul lui Stefan I. atāt la curte cāt și prin orașe elementul străin, că numai prin acēsta s'a condus fiul pustiei cel purtător de sabie spre o viață regulată și spre cultură. Sub regi cei înțelepți ai Ungariei, cari sunt încă și astă-đi mândria țerei, sub Stefan, Carol Robert, Ludovic cel Mare, sub Huniađi I) cumpānia tot-d'a-una influința străină.

De la începutul secolului al XVI se observă sub regi cei slabi din casa Iagelonilor o antipatie din ce în ce crescēnd a maghiarismului în contra «străinilor» și neamicia acēsta a ajuns pînă la ură dată pe față și constantă, ba chîr pînă la persecuții crunte.

În luptele dintre Habsburgi și Unguri cei eșiți din pulbere la oșe-care însemnătate jōcă ura acēsta în contra străinilor, începēnd de la Ferdinand I și Đapolia, un rol mare, decisiv.

După învingerea tulburărilor lui Racoți veni un timp de linisce, și sub Maria Teresia domnea pacea și concordia. Astă mare împărățesă cu prudența sa știu și încet și fără a afla resisțință, să aducă elementul german la însemnătate; magnați cei mai avuți și distinși

(1) Cari au fost Romāni.

se aşezară în Viena, se căsătoriră cu nobeleta cea veche austriacă plăcându-le mai mult viaţa cultă franco-germană, de cât viaţa selvatică şi izolată din pustiele lor; ei vorbiră franceza, latinesca, dedeau copiilor sei nume german, îşi dădiră castelele cu arhitecţi germani şi italieni, şi serviaŭ la curte saŭ în armată. Nobeleta mai inferioară imită pre cea mai înaltă, ori vieţuia împreună cu ţeranul pe un grad de cultură josă. Industria, meseria şi negoţul erau şi atunci ca şi astăzi mai ales în mâinile străinilor: ale Germanilor, Italianilor, Grecilor, Armenilor şi Israelitilor.

O mişcare în favorul limbii şi naţionalităţii maghiare se ridică mai înainte în cercurile literare. Deceptată prin produse literare franceze, garda ungară din Viena începu un period nou de literatură maghiară.

Bărbaţi plini de spirit, precum Besseneyi, Baroczy, Borscai, aŭ streplântat în Maghiari spiritul francez şi forma lui; însă cu toate acestea nu aŭa la început mai nici de cum simpatia la Maghiari cei culţi. Măsurile cele neconstituţionale tocmii ale imperatului Iosif II, anume purtarea lui cea fără criticare în contra privilegiilor nobeleţei, şi administraţia comitatelor deceptară o reacţie generală.

Decretul din 6 Maiu 1784, prin care trebuia să se introducă în curs de 3 ani limba germană în locul celei latine în totă Ungaria ca limbă guvernamentală, nu a fost cauza principală a opoziţiei. Cu dispoziţia aceasta, ca cu toate ordinaţiile seŭe, Iosif II a avut scopurile cele mai bine-voitoare şi mai onorabile. În circularul ce l-a trimis locotenenta ungară din ordinea imperatului către comitate în 18 Maiu 1784, dice:

«*Întrebuinţarea unei limbe mörte, precum e cea latină, probă în destul, că naţia încă nu a ajuns la o treptă ôre-care de cultură, şi prin acesta se recunoşce pe tăcute, că naţia ori nu avea limbă proprie, ori că cetăţeni ei nu o sciŭ nici scrie nici citi, şi că numai acei înveţaţi cari sunt deprinşi în studiile latine, sunt în stare a'şi respica în scris cugetările seŭe.*» Iosif a voit însă să atragă pe ŭe-care cetăţen, fără deosebire de stare şi de rang, către interesul statului, şi nu a dorit să lase o castă ca Domni ai poporului întreg. «*Dacă limba naţională ungară, — citim mai departe, — ar fi generală în ţeră, ea s'ar putea întrebuinţa spre tratarea afacerilor publice; însă este cunoscut, că limba germană şi ilirică (slavonă), cu diferitele lor dialecte, şi cea română sunt atât de lăţite, în cât nici de cum nu se pôte privi cea ungară ca limbă generală.*»

Precum ura Iosif domnia unei clase privilegiate şi se silea a o nimici, ast-fel el nici că voŭa să dea unei naţii totă superioritatea asu-

pra celor-l-alte, cari în cultură (saŭ necultură) sta, ca şi Maghiari pe aceea-şi treptă.

Proporţia între Maghiari şi nemaghiari a ramas şi pînă astăzi neschimbată. Contra cinci milioane de Maghiari staŭ 7—8 milioane de locuitori nemaghiari făcând parte de naţii, cari toate aŭ consăngenii de fraţi şi veri numeroşi afară de Ungaria şi prin acesta şi un viitor asicurat, pe când naţia maghiară stă singură, izolată, fără rude, şi care totă conservarea sa o datoresce singur numai unor « prerogative politice. »

Să ascultăm numai istoria mai departe. Legile în privinţa limbelor ale imperatului Iosif cădura tot-d'o-dată cu cele-l-alte ordonaţii ale lui. Leopold al II, privind la începutul luptelor revoluţiei din Franca, se veŭu nevoit a rechiama dispoziţia frate-seŭe. El merse dar în unire cu dorinţele nobeleţii şi cu cererile spiritelor literare pentru favorisarea idiomului maghiar. Şi ce să veŭă. De la anul 1790 stă cultura limbii maghiare la opunătorii guvernului în prima linie.

Midlocele, ce s'aŭ întrebuinţat pentru căştigarea predominării unei limbi, sunt de trei feluri: *legislative*, prin legislativa nobeleţii; *fisice*, prin forţa proprietarilor nobili, şi *morală* prin aşa numita « opinie publică. »

Să examinăm unul după altul aceste midloce! Dominarea limbistică naţională a Maghiarilor începe pe baza legislaţiei cu articolul de lege XVI din anul 1790—1791. Acesta dice: «*Maestatea Sa asicură statele, că înălţimea sa nu va introduce nici într'un fel de oficiu o limbă străină; însă pentru ca să se cultiveŭe şi să se lăţescă mai mult limba indigenă ungară, se va aşeza la toate gimnasiile, academiile şi la universitatea ungară un profesor deosebit pentru limba şi scrierea ungară.*»

De aici dată protecţia limbii ungare (recte: maghiare) «*de către guvern,*» şi propaganda aceasta din partea guvernului legislativ şi executiv în favoarea idiomului maghiar a adus forţe multă nefericire asupra ţerei. De acum urmăŭa una după alta felurite dispoziţii de legi, cari toate avău de scop lăţirea limbii maghiare şi prin acesta a maghiarismului.

În anul viitor chiar fu dechiarată, prin articolul VII de lege, limba maghiară ca obiect obligat pentru toŭi indigeni cari vor aspira în viitor la vre un post în Ungaria; pentru părţile unite cu Ungaria să ŭe ea propusă numai ca obiect estraordinar saŭ facultativ.

Acea lege a fost reînviată prin articolul 4 şi 5 din 1805, şi tot o dată se ordină din nou, că se pot adresa către Maestate reprezentăţi în limba maghiară, însă numai cu o traducere în limba latină; că pot corespunde comitatele

cu locotenința în limba maghiară. numai cancelaria de curte avea încă dritul de a se servi de limba latină.

De aci înainte drept că se linisei pe un timp cestia limbii în legislativă, dară numai spre a lua un sbor nou cu anul 1830 și a câștiga din ce în ce mai mult teren.

Așa anume e de mare importanță articolul VIII din anul 1830, care dă: «Corespondințele și intimitele locoteninței către comitate să fie de acum înainte în limba maghiară, și curia regesă are să decreteze sentințele sele în procese purtate în limba maghiară numai în limba acesta. Și în toate cele-alte jurisdicții publice: la judecătoriile comitatelor, consistoriale și urbane se poate introduce limba maghiară în locu-celei latine.» Paragraful al 4-lea dă: «*Acei ce dorec a intra înăuntrul fruntarelor țerei în serviciu public, trebuie să cunoască limba maghiară;*» acesta a ramas pentru advocații ea directiv pentru tot-d'a-una.

Articolul III din anul 1832 și 1836 declară testul maghiar ca original și adaugă pe lângă confirmarea dispunțiilor de mai înainte, că: «*în locurile, unde se predică unguresce, să fie și codicile parohiale purtate în limba ungurescă*» și § 5 dă, că în seminarul din Arad pentru preoți și profesori greco-orientali să se propue și limba maghiară.

Se observă aci lățirea neconținută pe un teren tot mai mare. Tot la acest scop întinse articolul VI din ani 1839 și 840, prin care să hotărăscă, ca reprezentările către rege, cererile către tribunalele publice, toate scrisorile către locotenință să se facă în limba maghiară (fără traducere latină). Paragraful 4 dă: «*în tota întinderea țerei deregatoriile bisericesti să corespundă cu cele lumesci, și acestea între sine, numai unguresce.*» Paragraful 7 spune: «*Și în acele locuri, unde încă nu se predică în limba ungurescă, să se poarte pînă în trei ani mitricele în limba ungurescă.*» Paragraful 8 dă: «*De acum înainte să se instaleze la toate confesiunile numai de acci parohii, predicatori, capelani și vicari, cari vor cunoască limba ungurescă.*» Paragraful 9 introduce la regimentele unguresci limba maghiară și § 11 dă soțietății erudite unguresci — care are de scop cultura și lățirea limbii maghiare — o posăciune excepțională.

După ce prin modul citat fu prelucrat și pregătit terenul atât de bine, legislativa puse apoi coróna; cu articolul II din anul 1843—44 a ajuns limba maghiară la supremație deplină. Acesta hotărăscă, ca (§ 1) toate rezoluțiile regesci, propusăciunile, rescriptele și intimitele să se publice pentru viitor în limba maghiară; (§ 3) limba desbaterilor adunării parlamentare

să fie de acum înainte numai cea maghiară; deputaților părților anese li se dă un termen de șese ani; la toate tribunalele publice în raporturile lor între sine și cu privați nu este învoit de a se servi de altă limbă de cât numai de limba maghiară; (§§ 4, 5) tot aceste hotărări au vîgore și pentru tribunalele lumesci și bisericesti. Cu deosebire important și decisiv este § 9, care se traduce din cuvânt în cuvânt așa: *Marstatea Sa a bine-voit a decreta, ca în tota întinderea țerei să fie în scóle limba maghiară generală pentru tot învățământul.*

Prin legile din ani 1847-48 s'a înălțat limba maghiară în toate ramurile vieții private și publice la o domnire exclusivă.

În modul acesta a câștigat maghiarismul «supremația» sa; rezultatele ne sunt cunoscute la toți; luptele pentru limbă și apoi luptele pentru naționalitate sunt amarele fructe ale acestei favoriri legislative a unei naționalități, prin care, implicite, s'a comis o nedreptate vederală și o asuprire nejustificabilă către cele-alte conaționalități tot de asemenea valóre. Cum dară pînă dl. Greguss să probeze, în fața acestor acte legislative, opinia susținută de D-sa că Maghiarii nu au de mulțamit supremația sa «preferinței politice.»

Însă nu numai prin rezoluții legislative se lucra în favoarea maghiarismului; în serviciul acestuia a fost și administrația. Acesta a creat un teren literaturii maghiare, fără care nu poate exista nici un popor. Cine voea să și garanteze ore cum înaintarea și pânea sa prin activitate spirituală, trebuia să o facă numai prin limba maghiară și sub aripele ei protectoare. Din fondul țerei, ce vrea să dăcă din bani națiilor nemaghiare, desbrăcate de ori-ce drept și în privința limbii naționale, s'a îndestrat academia maghiară, și tot din acel ban s'a fundat un muzeu național maghiar, așa și un teatru național maghiar. Începînd de la universitate, s'a pus mîna pe toate scólele, și pe acelea, cari nici nu erau fondate de stat, ci din bunuri bisericesti și aședate pentru crescerea neșesuală religioasă a poporului țerei, așa dară fără privire la naționalitatea și limba acestora.

La acestea se mai unirà aliați fideli, congregațiile comitatelor, cari nu cruță la laude pentru fie-care predicator și profesor, care și prelucra comunele în interesul maghiarismului, și în fine autoritatea neatacabilă a proprietarului din timpurile înainte de 1848, care denaționalisă în biserică și în scóle prin preoți și profesori maghiari pre supuși ai Vendi, Slovaci și Ruteni, pentru cari merit fu preotul sași profesorul lăudat cu distincere prin organele publice, ca și de soțietatea erudiților maghiari. Cine cunoșce autoritatea unui proprietar dina-

inte de 1848, va sci preful după meritul ei ast-fel de groapaandă.

Toți factori acestia au lucrat împreună pen-tru a crea o supremație, care nu s'ar fi întemei-at nici o dată sub împregiurări normale. Însă tocmai pentru aceea este această supremație pretinsă fără îndreptățire și se pôte ținea nu-mai prin mișloce silnice. O're renunța-vor Ma-ghiari la această supremație? Nici o dată! Să ascultăm numai despre această mărturisirea or-ganului partid domnitor Deak « Pesti Naplo, » care ast-fel se rostesc în Nr. 59 din anul 1862 :

« Dacă voim să aducem la împlinire federalis-mul în înțelesul maghiar, adică dualismul, nu trebuie să privim subjugarea naționalităților nemaghiare din Ungaria ca o cestiie secundară, o're-cum izolată, pentru că subjugarea na-tionalităților nemaghiare este o parte întregi-tore și arsenalul adeverat al direcții dua-tistice. Prin o eliberare de fapt a naționalită-ților nemaghiare de la principiele decise de a-dunarea diu 1791, cari priu legile ulterioare a-supra limbii până la 1848 au finit subjugarea, s'ar resipi arsenalul acesta, s'ar nimici scopul cel adeverat al legilor din 1791, ca și continui-tatea dreptului basată pe acelea. »

Pentru ca să nu cugete cine-va, că numai partida liberală din Ungaria se închină la ast-fel de idee subjugătoare, să reproducem aicea rostirea unui vechi conservativ în capitolul XIII al broșurei : « A Magyar nemzet politikai helyes irányja » (cea mai bună direcție a poli-ticeii naționale maghiare) se citește : « Se află între noi, din nefericire, patrioții, cari la judec-rea cestei acestela (de naționalitate) se găsesc în așa mare eróre, în cât cred, că se pôte uni cu datorințele patriotice negarva simplă a supre-mației politice a limbii maghiare în Ungaria, fiind că gindesc, că vor reuși a câștiga pre cel de alte limbe pentru scopurile importante re-presentate prin maghiarism. Opiniei acesteia nu ne putem pleca nici de cum ; afară de aceea noi privim *supremația diplomatică a limbii ma-ghiare în Ungaria cu o instituție politică ga-rantată prin legile noastre.* »

Dacă privim așa iară la șirul acesta de fapte, și dacă nu uităm și țelul pentru viitor, care ni se arată, apoi în adevăr putem să ne unim în-tru acestea cu d. Greguss, că Maghiarii, « tre-bue să mai susțină o luptă, » de va fi însă acé-sta « francă » și « leală. » Noi o dorim și o sperăm, că almintrelea se va aprinde o luptă cumplită, și noi riuri, de sânge vor curge în cértă naționalităților. De această să ne ferescă Dum-neșeu.

(Internationale Revue.)

RADU DELA AFUMAȚI

Sta în tronul Domnului mare
Radu de la Afumați.
Lângă dănsul Dămnă pare
Dulce cu ochi plecați.

Ast-fel lângă bradul verde
Ce se naltă către nori,
Dulce-apare și se perde
Edera cu dalbe flori.

Solul turc așa vorbește :
« Dacă armele dăpuni,
« Viața vi se dăruiesce.
« Spune dacă te supuni. »

Dămnă țice cu mândrie :
« Domni țerei, mari români,
Nu plec truntea în robie ;
Mor cu armele în mână. »

Capitani strig într'una :
« Țera facă-se mormânt,
Dar să fie tot d'a-una
Al românilor pământ ! »

Domnul țice cu măriia
Domnului din timp sublim :
« Tronul cere datoria
Pentru țera să murim ! »

« Turcul țera ne robesce,
El miș cete-a ridicat.
Pe un pașă domn numesce,
Crucea țeri-a resturnat.

« Bulevard umanității
Fuse ast român popor ;
Sabia creștinătății
Ați o frângere sub picior.

« Țera facă-se țerână !
Dar sub jug să n'o lăsăm !
Să murim cu arma'n mână !
Nobil mărtea să 'nfruntăm. »

Ast-fel țice și pe gânduri
Plăcă : pe vrășmași distrug.
Bate turci 'n doă rânduri,
Scapă țera sa de jug.

D. Hollințenu

CORVIN ȘI ȘTEFAN

În cetatea Baia regele Corvin
Trece noțtea dulce, bând din cupă vin.

Chiamă-acolo dame din înalte case
Ca să 'i tîrcă ore d'aur și mătase.
Cum încins de stele luce-un cer senin,
Cu-ale lor ghirlande ele-aici lumin.
Regele le dice : « Eū ve voū fi rege
Și regină mie din voū voū alege.
De aici 'nainte Moldova în lume
Numele 'și va perde într'un mare nume ;
Pin'la Négra mare unde voū domni,
De acum 'nainte toți maghiari vor fi. »
Dice ; căpitani mândri-aplaudară.
Vor domni maghiari în această țără !
Toți redic atuncea cupele cu vin
Și în nimicirea patriei închin.
Toți înclină capul ! . . . țile dureroase !
Când dintre ghirlanda ospelor formose
Una ia paharul în mână 'l de nea ;
De cer înșufată, ast-fel răspunea :
« Omul își propune. Dar voū dice eū :
Cel ce face totul este Dumneđu.
Sire ! ai credință că această țără ;
Ori de unde vie , nu suferă fără ;
Căți au vrut să 'nvingă acest vechiu păment,
'Și-au făcut dintr'ensul al lor trist morment.
Fii din Moldova când nu au putere
S'apere prin arme patria ce pere ,
Se ucig ei însuși, cu mândrie mor,
Și inec vrăsmași cu sângele lor. »
Dice, dar afară trîmbița resună.
Strigăte de arme ! este o furtună ?
Cerul se despică ? fulgeru-a picat ?
Morți din morminte ore s'au armat ?
Fulgerul e spada lui Ștefan cel mare,
Focul pe cetate trece ca o mare,
Sângele se varsă, marele Corvin
Fuge cu trei ômeni încă beat de vin.

Ast-fel el întinse cetele maghiare,
Peste totă țera, pin'la Négra mare.

D. Bolintineanu.

BANCHETUL LUI TEPEȘ

Mabomet-Sultanul cu oștire mare,
Urmărind pe Tepeș vede cu mirare,
O pădure desă pe un câmp întins.
El grăbesce mersul, d'arșiță coprins.
Ôstea lui dorește umbre pădurateci,
Aerul de arbori și de flori molateci.
Dar când este-aprópe, el ce a dărit ?
Căci de mare gróđă el a tresărit ?
Arbori sunt țepe doă-deci de mil,
Turci tot în atâtea țepe, morți și vii !
Peste-aceste țepe este-o țepă mare
Unde-un mare pașă la vedere-apare !
Pe pădurea morței sórele lucea,

P'ale lor benise vîntul adiea.
Paseri prădătoare pe d'asupra sbóră
Cărduri flămânde, așteptând să móră.
« Ah ! dicea tiranul de flori coprins,
Acest om nu póte a mai fi învins. »
Dice și se duce în pădurea morței.
Tepeș stă la masă, rîde'n fața sorței.
Gemetele celor ce în țepă mor,
Ii imbată dulce și desfătător.

D. Bolintineanu

DÓMNA IEREMIEI LA BĂTAIE

Dómna Eremiei ténără de ai,
Tabără cu ôstea lângă Tătărăni.
Ea va să ia tronul lui Ștefan ce 'n țără
Cată domn să fie cu oștiri d'afară.
Diorile în cetă palide se 'ngin.
Pe un cal selbatec care mușcă 'n frin
Dómna Eremiei merge la bătăie,
Vîntul dulce bate bucele 'l bálale.
Luce ca un sóre sub vestmînt d'ostaș,
Armele 'l cu nuri se 'ngin drăgálaș ;
Viața, bărbăție, nobilă asprețe
Se mărît ferice cu-a sa formusețe ;
Perul ei-bea aer, sinul ei-bea vînt,
Sofletu 'l bea flacări d'ură de morment.
Ast-fel ea vorbesce filor de țără :
« Mórtea să lovescă ôstea mercenară.
Hula să se verse peste trădători !
Să se rușineđu ai lor următori !
Dovediți prin arme, și lumea să vedă
C'astă-ți o femeie a fost mai vitetă
Decât aste turme d'ômeni degradați
Și de cât femeia mai puțin bărbați. »
Dice și cu calul spre vrăjmași s'aruncă.
Riură oștirea ca trimbe pe luncă.
Cai mușcă frînul, sbóră, tropăesc ;
Armele resună, scânteie, rogesc.
Dómna merge'n frunte peste călărime ;
Călărimea fuge, dorobanți mulțime
Părăsiți se urcă pe un mal crăpat
Și se apăr încă, apoi s'au predat.
Ô femeie bate pe boeri-osteni !
Rise totă țera, pină la Munteni.
Și când Ștefan domnul, părăsit de sórtă,
Tronul țere cere încă dela Pórtă,
Padigahul dice : « Nu 'ți daū eu putere,
Tu ce-ai fost odată bătut d'o mufere. »

D. Bolintineanu

SENTINȚE MORALE

Suntem d'opotrivă numaī înaintea morței,
Așteptă de la altul ceea ce ai făcut altuia.

Cine discută cu un om de partidă, discută cu
cine-va care nu este de față.

Maî bine să priimesci o injurie de cât să o dai.

Cine face cu grabă două lucruri d'o dată, nu face
nicî un lucru bine.

Cine judecă cu grăbire, cu grăbire se căiește.

Omul este grabnic a bănuî reul, întărziitor a
bănuî binele.

A iubi prea cu patimă pe femeea sa, este a face
un adulter.

Veî corrige cu greû aceea ce lași să se facă obi-
ceî.

Etatea ascunde pe impudic, etatea îl descopere.

O datorie pentru omul liber, este o șerbie crudă.

Noî preferăm binele altora, cari și ei prefer
asemenea biuele postru.

Un om politic necăjit, își minte lui însuși.

O amantă, ca o făclie, arde maî mult, dacă este
agitată.

Bănuiele unui amant sunt visele unui om de-
ștept.

Nu este pedepsă pentru jurămintele de amor
și cele politice.

Mânia amanților, reînviește amorul.

A iubi și a fi înțelept, a cărmui și a fi onest,
un deû chiar abia ar putea.

Amorul este un fruct al juniei și rușinea bă-
trînului.

Iubesc pe părintele teû și pe guvernul teû, când
este drept; când nu este drept, suferă'l.

Când suferi defectele amicului, tu nu îl iubesci.

Amicia este tot-d'a-una folositoare; amorul este
stricător.

Singura legătură a amiciei este conșința.

Nefericirea ne învață dacă avem un amic sau
numai imaginea lui.

Nu este iertat a răni pe un amic, nici rîdînd.

Cea maî mare pierdere este a perde un amic.

Perdere care nu o cunoșcem, nu este o pierdere.

Amorul nu pôte a se alia cu frica.

Amorul, ca o lacrimă, vine din ochi și cade pe
sîn.

Timpul, iar nu voința, pune termin amorului.

În amor cine face rana, o vindecă.

Noî întrebăm toți: « Este avut? » nimeni nu în-
trebă: « Este cinstit? »

Cel maî nefericit popor este acela care restornă
un guvern reû, spre a pune altul tot reû.

Să nu crești un spirit întăritat.

Cel înțelept va fi stăpin pe patimele sele, cel
nebuu va fi robul lor.

Când guvernă rația, bani nu se risipesc.

În alegerea unui bărbat, femeea curată consultă
rația sa, nu ochi sei.

Un spirit malad se dă în spectacol la mulțime.

Un om bătrîn nerod n'a trăit mult timp, s'a
aflat mult timp.

O femeie bătrînă, când jîcă, face să rîdă mîrtea.

O femeie cu franceță rea, cu franceța devine în-
dată bună.

Copacii odată a-bătut, fie-cine ia lemne din ei.

Înima femeiei e te un instrument căruia nu'i cu-
noști calitățile de cât când joacă cu el.

C O N R A D

EGIPTUL

Conrad veșu Siena. Aici Iuliû Cesar
Veni cu Cleopatra, și puse un hotar
Regatului. Aicea amanți se opriră
Și ale vieței ore cu rose împletiră.
Înaltă și subțire ca junul Cipris,
Fragilă ca o roă, suavă ca un vis;
Și părul ca o nopțe, cădînd pin' la piclîre
Și ingînînd ferice a sinului ninsore;
Curată ca cristalul, plăcută cu-ai sei nuri
Precum ne place vara o umbră de păduri;
Arzîndă ca o rață de sîre, ovitătoare;
Ca fagul cel de mlere, ușoră ca o bîre,
Încălătoare însă ca ramura de plop:
Așa fu Cleopatra în viața'i fără scop.

Umida nopțe lasă a flutura undosă
Pe vîntul dulce rochița stelată și umbrósă.
Plîngînda filomelă suspină amoroasă,
Ea spuue-a sa durere la rosa profumată,
Născută 'nteia oră, la sîrele-așetor,
Pe fața formușetei sub un sîrut d'amor.

Ne numerate paseri, sub roă și sub bôre,
Sub umbre și sub rađe, se 'mbata de amôre,
Și 'n dulcea voluptate, într'un limbagiū sublim
Întônă *innul dulce-al eterei*: sã iubim!

Când treci de cataracte, prin cari mândrul rîu
Se varsă și magesce sub ne'mblânđitu'î friū,
Se 'naltă nisce măguri, de marî stânci coronate,
Ce îți încântă ochi prin forme variate.
Bizarere lor creste își miră fruntea 'n Nil,
Și lasă să se vedă în fund ce-va gentil:
O insuliță, File, locaș de formusețe,
Ce 'ncântă căletori prin splendide verdețe,
Răcôre, frăgeđime, aici atât de rarî!
Aicea Nilul lasă hotarele barbari,
Și strâns de stânci aride, sãrind din stâncă 'n

S'arată în mindrețe'î și malestate-adânc.
În miđlorul acestui coib verde, înflorit,
Acestei insolite, Eden îmbãlsămit
Plutind cu voluptate pe fluviul cel mare,
O grupă de pilône și columnade — apare
Mărețe printre arbori, sit verde, rãpitor,
Ce pare și mai verde și mai desfãtãtor!

Cosița de lumină-aurora 'și-o desface
Cu rumena sa mână în nôptea care tace,
Și la semnalu -- acesta, mirfade de cântări
De paseri se revarsă, streine de desfãtări!
Concerte înfinite sub frageda ninsôre
Ce arbori 'ncunună, de flori desfãtãtore.
Amorul le inspiră acești inimi fericiți.
Fugiți și ve ascund-ți, voi cari nu iubiți!
Dar sôrele s'armegă cu vii săgeți de foc
Și 'n eteratul spațiu nu are destul loc.
Atunci apare File în tótă formusețea,
Acolo'î o grădină în care tineretea
Antea ôră 'n lume p'Amor adăposti,
Și pentru tot-d'a-una cu dânsul se uni.
Aicea Cleopatra și Cesar ai venit,
Aici aũ fost ferice, aici ei s'aũ iubit.
Al Nilului val d'aur murmurãtor, conjôră
Acest oasis verde; un hor de paseri sbôră
Print palmieri și cântă; pe tigî cu miș colorî
Lucesc în formusețe torinte largi de flori.
Albine murmurãnde ca vise de plăcere,
Se lęgãnă în aer saũ sôrbe dulce miere
Și roă dupã valuri de flori; și dulci zefiri
Se lęgãnă la umbră pe crini și trandafirî.
La umbra unui templu ce cade în ruine
Julia se reposă cu visele'î semine.
Pe mâna sea cea albă se 'nclină fruntea lin,
Așa c'un crin selhatic s'unesce un alt crin.
Acolo ea desface cosița'î poleitã
Ce cade peste rochia de stofã azuritã

Și sémãnã cu focul strelucitor și pur
De constelațiune ce 'nôtã în azur.
Cristalul unei unde ce între pötre pasã,
Îi udă cãp-țelul cosițel ce se lasã.
Așa Conrad o vede atunci în aste locuri
Și ochi sei se 'ncântã. Deliciose jocuri!
Efecte rãpitore ce are ne'ncetat
O dulce formusețe, ca verul azurat.
Ea singurã se crede și jöcă visãtore
Cu mâna sa rea albã în cöma'î rîđetore,
Pe care ea privește un seceriș ceresc
De voluptãți curate ce 'n aurul'î plutesc.

Adio tu, Siena, și tu, Elefantidã,
Ombos, Edu! Vedere mãrėtã și splendidã,
Cu cele doã templuri 'necate în nisip,
Hermontis, cu pölate ce timpî le risip.
Eletia de care Plutarc aduce-ãminte,
Esneh cu zodiacul! — Adio, marî morminte
De civilizație, de populi vechi, titanî,
De fãpti mari, de crime, de sclavi și de tiranî:
Această mostenire ce lasã din vechime
Tot secolul ce trece la secolul ce vine.

Femei, de sôre arse, mai nude, es pe mal
Ca Nerejde negre cu sinul nud și pal,
Și prin grãdini de arbori, purtãnd pe cap am-
före,
Dispar ca nisce umbre poetici gãuditore.

Salut, Fałume verde și încãrcat de viață!
Cãt clima ta revarsã plăcere și dulcėtã!
Cãt noptile aice sunt pline de 'ncãntãri!
Din muntele acesta, locaș de dulci visãri,
Se farmecã vederea! Eterul strelucesce
De rađe fãrã numer și nôptea ce pãsesce
Respãndã nisce stele ce per lin, filfiind.
Așa ca o reginã ce 'n calea sa đimbind,
Din splendidã'î parurã privece cum s'abate
Iefi colo fulgi de aur saũ rose fãrãmate!
Plutesce, globu 'n aer, rotãnd sub latul cer
Și presãntãnd la stela pordute în eter
Figura unei stele ca tôte cele-l-alte;
Stinci palide în umbrã port frunțile lor 'nalte
Și sémãnã cu valuri ce urcã și cobor
Și 'nôtã în luminã și 'n urea umbrã-a lor.
Dar luna se înaltã strelucitore, plinã
Și spațiu s'aurã, azurul se 'nluminã,
Đeșertul se poleie. O silvã de finici
Respirã — a sa răcôre, imbatã tot aici.
Aicea cucouarul cu frunđe prefnunate
Întinde lata-cömmã la zefirul ce bate.
Oleandru rumenesca sub vânturi ce declin,
Rananierul face un fremãt dulce, lin.

Aici viața pare o viață dulce, noă.
Zefiru 'ntinde-aripa ce unectă de roă ;
El împletește perla îmbălsămitei nopți
Cu florile dormin-le sub turburile șopți.
In vale cură Nilul : gemăndele lui valuri
Primesc o umbră dulce de ațori dupe maluri
Ce 'ngănă rađa lunefi în cursul ei plăcut,
Lumină ce denunță misterul ne știut
Al apelor în năpțe. Acele doă jună
Femei se plimb răpitate, și par prin umbre bruue,
Ca nișce rađe lucii și dulci iluziuni,
Ce tot răpesc, încântă ca nișce dulci minciuni.

Dar đioa se anunță în aurită cătă.
Ici colo ea polește a undei suprafață
Și rađe rătăcite pe Nilul lat plutesc,
Prin umbrele tăcute ce ici colo pălesc.
Pământul se 'ncunună d'o față mai senină,
Precum o diademă de diamant lumină
Pe fruntea formuseței, pe câmpul înflorit
O pulbere de roă pe florii a strălucit.
Și purpura corolei din flăorea parfumată
Prin roa dimineței apare mai curată.
Și cerul se 'n lumină și stelele albesc ;
Julia și Claricia atunci se 'mpodobesc
La rađe și la zefiri, lăsând să le resfete
Plutindele coșite ce 'necă-ale lor fețe.
Conrad le urmărește în fantasia lor.
Admiră-acele jocuri, se 'mbată de amor.

Cât a cătat să fie mari ómeni o dată.
A căror fapte 'n lume atât de mari s'arată !
Ei ce trăiau în lume chiar după ce murău,
Ei ce o noă viață, murind, își mai creau !
Acele mari palate abia mai las trăsură.
Momiile regale cu timpul dispărură.
In pulbere se schimbă tot ce a fost aici,
Tot ce-a produs știința și artele anticie ;
Dar cel puțin trăiră acele mândre nume
De fundatori și astă-đi resun încă în lume,
Și vor trăi mult încă pe cât tot ce-au făcut
Va rechiama mărirea anticului trecut.

Să đicem nn adio orașului mai nou
Ce a lăsat în urmă-i cel mai splendid eroi !
O ténără femeie, cea mai formosă 'n lume
Pe timpul seă, te perde și peste al tei nume.
Arancă umilinta sub care te înclină.
Acolo fu morinémentul acestei dulci regiuni.
Arestei mari cochifete ! Nimic nu mai rămâne
Din urmele acestei sburdalice țerăne.

Femeea se degradă, să scape pe regină !
Când Cesar se 'nvelesce în 'oga sa divină
Și móre sub cașital unui răgător :
Când tu, o Cleopatra, perđi pe un protector,
Ș' Antoniú te mandeđă la Tarsa ca sa curi,
Tu pleci pe o galeră cu splendide picturi,
Cu vele de mătase, de aur și purpură,
Lopeți argintuite a căror mișcătură,
Lovind în instrumente de musică, făcea
Să nască-o armonie divină ce răpea.
(Va urma) D. Boliutinenu.

BÊTRÂNĂ AMERICANĂ

NOVELĂ

I

Intre Aleghani și munții Stăncoși din America Nordului, se întind nemărginite câmpuri deșerte pe cari locuitorii acestei părți a lumii le numesc *livardi*. Ele sunt străbătute de horde nomade indigene cari migređă dintr'un loc în altul în aceste întinse spații locuite numai de animale selbatiche, pe cari vânătorii europeni, cunoscuți acolo sub nume de *cursari*, le prind ucigându-le sau întindându-le curse.

25 () dată, unul din acești cursari care véna în munții Stăncoși și în câmpiile ce se întind la pólile lor, după o adăncă mihuire în care căduse în urma unor mari restriști, se retrăsese într'unul din șesurile munților unde ducea o viață solitară și foarte straniă.

Americanii sau ónenii-roșii îl supranumia : « omul selbatic al munților Stăncoși », pentrucă, precum am arătat, în acești munți își alesese el o locuință neunoscută, de unde un eșia de cât spre a-și procura miđlăcele de viațuire, și câte o dată spre a cauta aventuri ce se învoia cu natura sa fugosă anșe nobilă.

Într'o đii, când George (acesta era numele vânătorului) descisese în câmp, se află de o dată în fața unui obiect care făcu să esbuenească din ochii seí lacrimi de compasiune și fulgere de indignațiune.

O biătă bêtrână Americană ședea aci, foarte aprópe de el, la umbra unui arbore, cu un urcior de apă lângă dânsa.

George nu avea nevoie de esplicățiune. El cunoscea deprinderile selbaticilor Americiei.

Acestă infortunată, prin bêtrânețele și debilitatea ei, ajunsese în sarvina familiei seie, și după usul a cestor locuitori ai desertelor, fi seí, o părăsiseră în acel loc spre a muri.

Negreșit că ei nu se despărțiseră de dânsa de cât după rugăciunea ei-ensăși, căci era incredințată că mórtea-i va fi o ușurare pentru copii seí.

I se lăsase ceva demăncare ca să se nutrească câte-va zile, și puține lemne spre a întreține focul pău în momentul când va înceta de a mai bate sărmana ei inimă, aceea inimă care bătuase odinioară volos la sunetul piciorușelor copiilor sei în alergăturile și jocurile lor sgomotose, a acelorași picioro care se depărtaseră de densa cu un pas statornic, decis, și pentru tot-de-una.

Orbă saș surdă era ore? Ea păru că nu simte apropierea lui George. Descarnata și neputincioasă ei mână se încerca în minutul acesta de a pune lemne pe foc.

George, cu dinții încheștați, o privi câte-va minute.

Cu toate eforturile ei repetate, braçu-i debil nu putea să ajungă la focariu; fatigată, ea abandonă această încercare, strinse binișor împrejuru-și miserabila pele care acoperia o parte din membrii ei, se ghiemui într'ensă, apoi lăsă să cadă capul sei alb pe pept cu un aer liniștit și resemnat.

George se simți pătruns de orore și de indignațiune în contra mișeilor cari o părăsiseră: căci, cugeta el, ori-cât de selbaticu ar fi cine-va, e om și are o conștiință în care Dumnezeu a scris toate datoriele noastre. De odată îi veni o pietate tână și profundă pentru delăsata. Lacrimi curseră din ochii sei; apoi, împius de acel sentiment de compasiune ce caracterisă sufletele cele bune, sări jos de pe cal, și așezându-se lângă Americană, îi luă mâna înghețată și o duse la inima lui.

Supraprinsă, speriată, bieta femeie scose un slab țipăt și făcu o mișcare spre a se apără; însă dacă fapta lui George fusese viă, modul cu care ținea mâna abandonatei era atât de tână, mângăia perii ei albi cu atâta blândețe, în cât debila creatură îndată își veni în simțiri și păru că se bucură de această căldură și bunătate cu o naivă încredere.

George întinse brațul fără a se muta din loc și aruncă lemne în foc.

După câte-va momente, bătrâna ridică capul, și întornând către George ochii sei stinși,mise: «Puiu meu, ai te-ai renturnat lângă mine?»

—Nu, mamă, response George, el nu s'a renturnat; însă și eu voi fi un fiu pentru dumneata. Scollă-te pușin și așteptă pînă îți voi prepara ceva să mănânci.»

Și spre a-și risipi saș tempera mișcarea, George începu să taie lemne din tufișii, le grămădi lângă foc, deslegă apoi de la șeua sa o curea de care agăța tot-de-una un vas de fert, luă din sacul sei o bucată de venat uscat, și implënd vasul cu apă, prepară peste pușin o supă bună. Șeșu apoi lângă bătrână spre a-i ajuta să mănânce ceva.

« Mult e, mamă, de când te-ai părăsit? întrebă el, după ce bătrâna sorbi câte-va linguri de zémă.

Americana cugetă un minut.

— Nu, nu e mult, numai un sóre a descins de când fiul meu m'a lăsat aici. Apoi adause cu un ton trist:

— Îl iubiam. E un mare resboinic, un mare căpitan. El mă iuba asemenea; însă urma să me abandone. Sunt bătrână și neputincioasă. A sta e sórta mea.

— Dă-mi ore-care idee despre fisicul fiului dumitale, adause George cu rapiditate.

— E nalt și drept ca plopul, gise bieta femeie, pe când o rață de mândrie îi lumină pentru un moment fața. Ume.ii lui sunt largi și membrii sei mlădioși. El pôte să alerge și să sară ca dorada desertelor, însă mai încet astăzi de cât altă dată, căci pe capul sei perii albi încep a se amesteca cu cei negri.

— Are vre-un semn după care aș putea să-l cunosc? întrebă George cu impațiență.

— Are o plagă adâncă d'asupra ochiului drept, response bătrâna. Însă pentru ce mă întrebă ast-fel? adause ea cu spațmă. Ai volest să faci vre-un reu fiului meu? Nu cumva ești vre-unul din inamicii sei?

— Nu, aș-voi, din contra, să-l facă bine. Ce drum a apucat?

— Către câmpie, către resărituri.»

George se sculă îndată, puse vasul cu supă caldă lângă Americană, apoi, desfășurând coperța ce era legată la spatele șelei, înveli pe bătrână cu densa.

După această, fără a adauge un cuvânt, se aruncă pe cal și plecă ca fulgerul.

Bătrâna ascultă cu luare aminte pînă când sgomotul pașilor calului se perdu în depărtare; apoi își lăsă capul să cadă érași ca mai 'nainte, cu resemnațiune, cugetând fără îndofală că vre-unul din semenii sei o părăsia érași și că durerile sele căta să se termine îndată.

II

George nu o părăsise pentru tot-de-una. El sbura pe cursierul sei printre crânguri și măracinișuri, săria riușioarele înfiate de viitură, asvirlindu-se pe d'asupra grămăzilor de stânci și peste petrele ce întimpina, și ast-fel trecu crângul după o cale de mai multe ore. Atunci domoli mersul bravului și fugosului sei cal acoperit peste tot de spumă, se plecă spre a căuta în dreapta și în stânga urme de pași de Americani; infine le găsi. Îndată se dete jos și, cu ochiul deprins al unui rênător, esamină aceste semne cari, pe pământul vertos al gesului, nu s'ar fi putut vedea de un altul.

Mulțumit, încăleacă lărași și-și reluă ămbletul. Tocmai către seră zări tribul Americanilor.

Ei tăbăriseră spre a mâné nóptea acolo, și-și prepara cina; ânsă la vederea acestui cavaler solitar care alerga de la orizonte, resboinicii și bêtrâni se sculară și eșiră din tabără spre a-l observa.

El înaintă cu salturi ca ale antilopei, neinturnându-se nici în dreapta nici în stânga, ânsă străbătend spațiu repede ca săgéta aruncată de un arcu viguros.

Arătarea unui singur cavaler, nu e mai nici o dată un obiect de spaîmă pentru o cêtă de Americani; cu toate acestea de astă-dată deteră semne înverdate de neliniște și de turburare. Ei îl recunoscuseră : acest trib încercase deja curagiul lui.

Fie-care din resbelatori se repeși spre a se înarma să a-și căuta calul; ânsă cailor li se dedese drumul spre a pasce, și pînă a-i prinde, nu era afacere de un minut.

Mai înainte de a fi ei în stare de apărare, George ajunsese în mijlocul lor. Cu o căutătură de vultur el recunoscuse pe fiul bêtrânei femei după plaga ce se vedea d'asupra ochiului său, și aventându-și calul spre densus, îi făcuse comunicația cu tribul. Ne mai putend a se retrage în vre-un cort, Americanul, fără arme și fără cal, începu să fugă peste câmpie, cu scopul de a ajunge în vre-un crâng unde ar fi putut să aștepte ajutorul soșilor sei. Ânsă, când se apropia de o dumbravă, George îi eși în cale, și Americanul, vedendu-l că năvăleşce asupra-l ca un teribil meteor, nu putu de cât să fugă lărași pe ges.

George îl lăsă să alerge, ținendu-se pe lângă densus spre a-l nevoi să iea direcțiunea ce voia el. Atunci selbaticul probă că în adevăr era precum mamă-să îl supranumise : un mare și brav căpitan. Preferind a muri de cât să fie urcuit ca o fêră selbatică, se arestă de o dată, se întorse înapoi, și, încrușișindu-și brațele pe pept, privi pe George drept în ochi; apoi, când acesta fu ca la cinci stinjină de densus, scose cușitul, și-l repeși în peptul inamicului sei cu atăta violență în cât se auși gheratul instrumentului în aer. George îl primi în indoiturele mantalei înveluită pe brațul sei, îl trase de aci cu un suris de despreț, îl puse la cingetorea sa, și, apropiindu-se de American, îi ordonă cu un ton sever de a se urca pe cal.

Nu era mijloc de a nu se supune la această voce. Americanul aruncând o căutătură către tabăra sa, care abia se mai vedea în depărtare, perdu ori-ce speranță de ajutor. Învingătorul sei avea reputația unui puternic spirit, și de aceea înțelese că urma a se resemna sôrțel sale.

Ordinul de a se urca, repetat cu asprime, îl nevoi a apuca cîma calului, și, punend un picior pe al lui George, pe care îl întinse, se aședă înaintea omului-alb. Amândoi apucară către munte.

Ori-cât de mare fu mirarea Americanului, el nu lăsă să se vadă nimic. Își adnă toate puterile spre a-și ascunde mișcarea și a ținé aceea stoică indiferență, care nu abandonă pe acesti selbatici, copii ai naturii, și însuși când îi duce cine-va la tortură săă la rugă.

Cât-va timp ei și urmară calea cu aceeași rapiditate; ânsă când George credu că ori-ce urmărire a Americanilor nu mai e posibilă, domoli mersul nobilului sei animal spre a-l lăsa să respire.

În resăritul sôrelui ei se reafară lângă femeia murindă.

III

Înaintea mamei sale, pentru prima-ôră, Americanul avu o vagă idee despre intențiile lui George, și-și oțeli inima în contra tuturor suferințelor ce ar fi avut să încerce.

George se dete jos, apucă pe selbaticu cu o putere atât de mare în cât ori-ce opunere ar fi fost nefolositoare, îl duse lângă bêtrâna Americană, și-l sfôrță să stea în piclôre înaintea ei spre a o privi bine.

Ea ședea precum o lăsase, și tremura sub coperta sa : focul se stinsese.

George și impută în sine că nu făcuse un foc mai mare, și se prepară a-l reaprinde; ânsă, mai înainte, scose un lanț dintr'un disacū al șelei, și legă pe American de un arbore ast-fel în cât era nevoit de a sta reșemat de trunchiū, drept în fața mamei sale murinde.

Tocmai atunci se veșu în figura Americanului ôre-care neliniște : îl adusesse ôre aci spre a fi martor la agonia mamei sale ? A o părăsi nu-I trebuie un curagiū atât de mare, fiind-că scia că nu va vedea de locū durerile ce căta să-I precedă môrtea. Ânsă a fi nevoit de a sta înainte-î, a asista necurmat la ultimele simptome ale distrugerii, la chinurile spaîmântătorei drame, a vedé suferind această mamă pe care altă dată o iubise atât de mult, această temere îl implu de turburare, și cugetă că aci era o invențiune diabolică a omului-alb; inima-i se înecă de furôre, și cu ochii înflăcărâți, adresându-se către venător, îi dișe :

« Omul-alb nu voiesce ôre să-mi dea libertatea și să se bată cu mine ? Negreșit, adause el cu un dispreț sarcasticū, că omul-alb nu este un oșten atât de debil și cu atăta pușimătate de suflet spre a se teme de un căpitan ca mine, Privire-Lungă.

— Ascultă, Privire-Lungă, răspuns George, apropiindu-se de tot de American, dacă tu vei mai dice o singură vorbă cu voce 'naltă, îți voi despica capul pină la bărbia.»

Și în vocea lui George era o ast-fel de resoluțiune și atăta tăria, în cât Americanul tăcu.

Focul fu îndată aprins; George reincălzi membrii amorțiți ai bătrânei, pină când își re-luară mișcarea și viața. El aședă apoi ôla la foc spre a-i prepara o uoă supă, și, pe când fer-bea apa dintr'ênsa, se duse să despice lemne, se reinturnă ca să facă un mare jeratecū, și se simți fericit veđend pe bătrâna murindă că se re-insufleștesce cu ineretul, cel puțin pentru câte-va momente. El o culcă binișor, așa ca să se pôtă bucura de căldura focului fără a o supera.

După aceste îngrijiri, se ocupă de cal, îl frecă la ochi, îl sterse și'l lăsă să pască liber.

El prepară și cina, pe când Americanul îl observa cu o suprapriadere și o neliniște crescende.

George făcu pe bătrâna Americană să mănânce ceva, și se aședă lingă dênșa spre a o sustine și consola pină la finele vieței, care nu putea să în tărđie mult. Tôtă ziua aceea și noptea următoare, vênătorul, bătrâna și Americanul re-naseră mal tot în acea poziție: George ducându-se și venind spre a da bolnavei ultimele servicie, și ea încercându-se câte o dată de a ridica către bine-făcătorul ei ochii și stinși, cu o expresiune de recunoscință.

În timpul acesta, fiinl era aci de față, neper-dend o cătuși de puțin din vedere, dar în neputință de a se mișca. El suferia de fôme, și, depărtat de foc, frigul îl înțețise; tot corpul îl tremura, de și și punea tôte puterile spre a nu lăsa să se vadă nimic.

George par'cô nici nu lua aminte la dênșul, și'l lăsă să suiere, sciudu'l destul de tare spre a reziste.

Cu tôte acestea veni un moment în care Americanul, invins de suferință, ceru să mănânce. George raspunde cu asprime.

— De vei sta liniștit, îți voi da demâncare înainte de a muri.

IV

Către declinul zilei a doa, viața bătrânei Americane începu a se stinge într'un mod învederat; atunci George se sculă, deslegă lanțul fiinl, îl dete să mănînce și să bea, și-l duse lângă foc. Apoi, când îl vedu că și-a reluat puterile, fi ordonă de a se pune în genuchii lingă mamă-sa.

« Mamă, dize George, poți să me auți și să me veđi? »

— Da, însă tu nu ești fiul meu, dize încet

femea murindă, tu ești un om-alb; ești prea bun, dară nu ești fiul meu.

— Este adeverat, mamă; însă, ietă, am adus și pe fiul lângă dumneata.

— Pune-ți mâna pe fruntea ei, adause el cu aceea voce de comandă a cărui superioritate o încercase deja Privire-Lungă; mângâie-i capul, priveșce-o în ochi și vorbesce-i.»

Omul roșu n'avea nevoie de a fi sfortat spre a se supune; o impulsione naturală îl făcea această datorie ușură.

Îndată ce suetele vocii sale ajunseră la auzul bătrânei, ea păru că se rededeșteptă; redeschise ochii cu vioicifune, apucă mâna de pe frunte-și, și, ridicând pe a sa, debile și uscată, către figura fiinlului se, căută plaga d'asupra ochiului. Apoi luă din nou mâna lui iubită în ale sale, și, trăgând'o sub copertă, o ținu strinsă pe inima ei, care abia mai bătea.

Acastă bucurie neprevădută luțise fiinlul ei. Dece minute după aceea George și Americanul ascultară în tăcere respirațiunea anevioasă, răgușită și intreruptă a murindei; apoi ori-ce șgomot, ori-ce mișcare încetă. O mână nevedută își pusese sigiliul se sacru pe acesti ochi stinși.

Mănele neinsufleșite ale morței nu abandonase mâna fiinlului, și Americanul încercă o mare anevoință spre a se desface de această strinsore supremă a amorului matern.

George apucă lerași pe American, îl duse la arbore și-l încatenă din nou.

Merse apoi să facă un moment, ridică corpul bătrânei și-l îngropă cu un ténér respect.

După ce o acoperi cu un strat de pământ, merse să-și caute calul, îl înțelă, apoi se apropiu de American.

Ce voia el să facă? Lăsa-va ore pe fiul să moră lângă această grôpă funebră? Nu. El îi dete libertatea.

« Privire—Lungă, dize el, te-am sfortat să vii a consola ultimele momente ale bieteii tale mame; dacă tu ai fi un om-alb, al multumi marelui Spirit pină în ultima zi a vieței tale că ai avut această fericire. Ansă voi ômenii-roșii nici o dată n'ați cunoscut acest sentiment. Dacă vre-o dată vei ajunge și tu a cugeta ca ômenii albi, vei înțelege câtă recunoscință imi datoreți pentru că te-am adus aci. Du-te și spune ômenilor-roșii tot ce s'a petrecut aici. Spune le, dacă inima-ți s'a deschis la veritate, spune-le că e o faptă ingrată, miserabilă și crudă de a abandona o biétă mamă în bătrânețele sale. »

După aceste cuvinte, George încălécă lera pe cal și se depărtă binișor în pădure, lăsând pe omul-roșu nemisicat și cugetător lângă mommentul mamei sale.

Numai Dumnezeu scie ce se petrece în adîncul sufletelor. Pentru ce ore o rață de lumină să nu fi strebătut pe al Americanului? Ori-cari ar fi diferențele de stirpe și de civilizațiune, distanța între sentimentele tuturor omenilor e mai mică de cât ar presupune cine-va.

Și apoi, această lecțiune, numai selbaticelor pôte să fie folositoare? Câți infortunați, cari au comis acte de ingratitude și de reutate, cată să fie torturați în conștiința lor că au lăsat să moră în suferințe pe aceia cari 'i-au născut și 'i-au amat fără a le adresa o rugăciune de repentine și a le implora fetearea!

Din colecția de Nuvele, Legende și Parabole inedite ale D. I. M. Rîurenu.

POETUL MURIND

A zilei mele oup se sparse încă plină!
În lungi suspinuri vleață mi spre mörte fuge lină:
Nici lacrimă, nici dorințe, nu pot s'o fac' a sta.
Ș' a morței rece-aripă p'un tuclii ce me jelece
În sunete 'nterupte sfirșitul meț lovece! —
Trebue a geme? Sau trebue a cânta?

Să cânt pentru că mâna mi încă mai stă pe liră;
Să cânt, căci mie mörtea, ca lebedei inspiră
Pe țermuri d'altă lume un glas melodios.
Predicere formosă ce geniu 'mi dă mie:
De este-al nostru suflet amor și armonie,
Cântec sânt să'i fie adio d'aci jos!

O liră când se sparge dă sunet și mai tare;
Făclia când se stinge, aci o veți resare,
Și arde mai curată când este-a se sfirși;
Lebăda vede cerul când viața i se precurmă,
Iar numai singur omul, cătând pe a sa urmă,
Număr' a lui zile spre ale mai jeli.

Și ce sunt aste zile pe cari omul le plînge?
Un sör și iar altul, un oes ce altu 'mpinge,
Și cel venit e 'ntocmai c' acela ce-a fugit;
Ce ne aduce unul, de altul se răpește:
Durare, muncă, odihnă ș'an vis ce ne umșește,
Iecă totă ziua și noptea a venit.

Ah! las' să plîng' acela, a căruai mâni șgărcite,
Ca ederi acățate de an și vremi sdrobite,
Iși vede-a lui nădejde curgând în viitor!
Iar eu ce 'n astă lume n'am prins o rădăcină,
Me duș ușor și lesne ca erva ce-o desbină
Vântul cel de sora ș'o ridică 'ntr'al seș sbor.

Poetul este 'ntocmai ca paseri trecătoare,
Ca nu fac cuib pe maluri, nici vor să se cobore
Pe ramari a se pune, ci trec planând în sbor,

A lene legămate pe un șiroi de unde;
S'aud cătând departe, ori cine scie unde, —
Lumea nu cunöșce decăt un glas al lor.

De loc o altă mână, pe cordele sonore,
Nu duse ca să jöce a mea începătoare,
Căci omul nu învață ce Domnul a 'nșufiat;
Păriul nu învață să curgă p'a sa vale
Și acvila să sböre cu aripele sale,
Nici albina miera a stränge a 'nvețat.

Un tuclii ce greț resună de unde locuește
Sub sânta 'i lovitură și cătă și jelece
A celebra imenul, vr'o nascere, vr'un mort;
Și eu am fost ca bronzul ce focul lămuresce,
Și patima ori-care ce 'n suflet me isbeșce,
Scöte tot-d'a-una un sublim acord.

Așa și totă noptea o harpă eoliană,
Unind cu-al apei șgomot plănsörea-aeriană,
Resună ea de sine când suflă zöfir lin.
Drumașul ce-o aude cu cüdă se oprește,
Ascultă și se miră, și nu se domiresce
D'unde ore vine acest divin suspin.

Adese-am veđut harpa mi de plăns să se stropescă;
Dar plănsul la noi esto ca roa cea cerescă,
O inimă stă verde sub cer în veci curat;
Când vița se sfirvesce, ea mnatu 'n lin își lasă,
Și vesteșit balsamul sub talpa ce 'i apasă:
Dă din el profumul pe pași ce 'i au călcăt.

Formă ast suflet Domnul cu o do foc suflare;
Și tot ce el atinse intră în făcărare.
Dar fatal! Iecă mi mörtea, căci prea mult am iubit!
Pe ori-ce am pus mâna s'n prefăcut țerană:
Așa din ceruri focul, căđend pe o cătină,
Num 'atunci se stinge când tot a mistuit.

Dar timpul?— Nu mai este. — Dar slava?— Și ce mi
pasă

D'eco a unui sunet ce-un secol altui lasă?
Ast nume, numo mare ce trece 'n viitor!
Vo'i ce 'n viitorime fi dați imperăția,
Băgați de semă-acordul ce acöte armonia...
Cum se perde 'n aer și vënturile 'i sbor!

Nădejdea ce dați morței, nu fie-așa ușoră.
Și ce fel! suvenirea d'un sunet care sböră
Ling' o deșertă gröpă va resuna în veci?
A omului suflare, ce! aceea stă mărirea?
Dar vo'i ce le promiteți în secolii suvenirea,
Ömeni, doă zile aveți voi ore 'ntregi?

Am martur Dumnezeu! De când trăesc în lume,
Făr' a țimbi de milă eu n'am rostit ast nume
Mare, ce 'nventă numai delirul omenesc.
Cu căt cercetam vorba, vedem că'i încelată,

Ș'am asvârlit-o credeți ca p'o scortși uscată
Ce-o storci, storci în buțe și sucuri nu pistesc.

În stêrp' acea nădejde d'o slavă ce mijașce,
Și lasă trecând omul pe apa ce-l târâse
Un nume ce slăbesc, curgând din ți în ți
Ca valorile vremei cu densus să-și petrecă; —
Din véc în véc plutesce, se duce și 'l înecă
Abisul nesciinței, ș'acolo va peri.

Eú mai arunc un nume pe astă 'ntinsă mare :
Inece-se, plutescă, o las la întemplantare,
Căci eú stat tot același, și el, numirea mea.
Orî barđa care sbóră spre bolta de vecie,
Prieten!, mai se uită, mai vrea atunci să scie
De 'l plutesce umbra pe o pășune rea ?

— De ce cântai tu dară ? — Întrebî privigetorea, —
De ce cât ține noptea, își mesteacă cântarea
Cu murmura gărlitei sub umbră șerpuid ?
Cântat-am eú, prieten!, precum un om resafă,
Precum bolnavul geme, precum și vântul suffă,
Precum apa curge de sine murmurând.

Amor, cântare, rugă fu tot' a mea viață.
Din căți aci în lume priviți voi cu dulcete,
În căsul de adio nimic eú nu doresc;
Nimic, de cât suspinul ce scapă din plăcere,
Estasul unei lire ! Amoroșă tăcere
Unei inimî tineri sub care me 'ncăldesc !

Privirea plângeroșă, șfiala fecforescă
Să veți cum trist se 'ntorce spre bolta cea cerescă,
Ca cum ar vrea să sbóre cu sunetul fugind;
Apoi, cădând asupră-și, c'o făcără curată
Să veți lucindu 'l suflet sub plopa cea lăsată,
Ca un foc ce noptea se arată licurind ;

Să veți trecând pe frunte 'l gândirea intristată,
Perind cu totul graful pe gura 'l înclăgată,
Și din tăcerea lungă s'auđi cuvântul lin,
S'auđi eșind o vorbă ce plină 'n cer resună;
Cea vorbă care ștei cu ómeni-împreună . . .
Te iubesc ! . . . ah ! Iecă ce face un suspin.

Un suspin ! o dorință ! — O ! vorbă mult ușoră !
Pe aripile morței la cer ast suflet sbóră;
Me duc unde instinctul dorințele 'mî a pns ;
Unde privirea vede șperanța că streluce !
Me duc unde ast sonet din lutul meú se duce,
Unde suspinarea 'mî de mult încă s'a dus !

Ca pasărea ce vede 'n a umbrelor desime,
Credința, ochiú de spirit, respi l'a 'ntunecime,
Și ochiú 'l cel profetic arsita 'mî desvâli.
De câte ori ast suflet pe câmp de vecnicie,
Cu aripe de flăcări sburând către tările,
A lăsat pe mórto 'n urma 'l a veni !

Să nu înscriși nici nume pe trista 'mî locuire ;
Să nu împovărați umbra 'mî cu monument, cinstire,
Căci de nisipul vostru de loc nu sint gelos.
Lăsați 'mî abia numai cât spațiú se cavine
În cât nenorocitul ce-a trece peste mine
S'albă loc să-și pue genuchi aci jos.

Adesea în secretul tăcerii de morminte
Se 'nalță rugăcuncea din erbi de osăminte
Ș'alătura cu mórtea șperanța a lucit.
Când stăm peste morminte, nu pre-șimțim pământul,
Se 'ntinde oriđonul ; ușor, privind mormântul,
Spiritul se sule de unde a venit.

Sirobiți, lăsați la vânturi, la flăcări și la unde,
Ast lat ce-abia c'un sunet la sufletu 'mî respunde.
Sub degetele mele serafini vor cânta.
Curând, trăind ca dâșei o viață mai formoșă,
La cordul lirei mele, cântarea 'mî delirată,
Cerurî s'or întorce și ángerî vor juca.

Curând . . . Dar mâna morței cea mută, povărășă
Atinșă córdă ; iecă se șfar 'mă, dăreróșă
Dă sunet surd de jale p'a cerului deșert.
Răceșce, lina 'mî tace . . . Începeți, frați, cântarea ;
Din lumea asta 'n alta să fac eú ștremutarea
Printr'un șgomot, sunet al sacraluî concert.

I. Heliade R.

FEMEEA, POESIA ȘI COCUL

Femeea adorată încă din timpî anticî, a fost
una din cele mai strelucitóre formuseți care in-
cunună cele mai mari epopei, ode, drame ale
celor mai mari poeți. Ce ar fi Iliada lui Omer,
ce ar fi Eneida lui Virgil, daca în paginile lor
încântátóre și câte odată sângerátóre, umbrele
acelor formuseți ce sémán cu visul imagina-
ției omane, acest 'dar dat de cerurî, nu ar pluti
cu piciórele lor de copil, cu mânilor albe, cu
pomisórele degetelor eșind ca nisce rose din
crini; cu talia lor de silfide; cu ochi lor când
înlăcărâți, când languroși, când suriđend prin-
tre lacrimî; cu brațele lor rotunde, supțiindu-se
spre mână, grosindu-se spre umer; cu pepturile
lor de cristal, cu gitorile lor ce aú servit de
model lui Praxitel; cu bârbia, gura, obraji,
fruntea, templele, începutul și finitul unde se
perđ și mor sprincenile; cu urechile și conturul
lor grațios unde se perde și móre pe nesimțite
un păr strelucitor și plin de voluptate; — armonie
neînțelész ca perfecție unde, o linie d'ar fi

mai mult sau mai puțin, ar peri! — cu acea podobă în fine care este cununa podobelor celor alte, care este simptomul sesului, sôrele acestui sistem planetar de streluciri, adică părul femeie! Când Elena lui Menelaă, rumenind nu ar pleca cenele de aur la pământ, ce ar mai fi e-popeea lui Omer? Ce ar mai fi Eneida lui Virgil, dacă Didona nu ar veni scinteind de formuseși și tremurând sub lacrimi? Ce ar fi Ierusalimul liberat, fără femeile cari suflu asupra lui cu bușele roselor și ale fericirilor? Ce ar fi cântecile osianice fără acele formuseși cu ochi de azur, cu coșitele ca valurile aurului între aburi de purpură?

Dar ce ar fi încă când am vedea pe toate aceste formuseși, cum și pe femeile lui Schakespeare, Schiller, Byron, Victor Hugo, apărând în loc cu crini pe față cari se scald în rose, cu pudră sau altele care se învinețesc în roșeți mincinoase; în loc de șelveră riurind în bucle de eben, strelucitoare, vii, pline de gracie naturală, un coc cu codă pe spate, de păr mort, fără lăcure, tăiat dela vre o murtă din spital, murtă de rîe, de oștică sau alte bôle; tăiat pôte chiar de la o curtesană care își vinde părul cum și-a vîndut pudôrea? Ce ați dice când ați fi vedut pe Elena lui Menelaă din Omer și cele alte creații poetice cu coc în cap de păr dupe la curtesane murtă de maladii odioase? Nu este așa că am ride cu toți și că Omer nu ar mai fi Omer? Ei bine! Iecă unde suntem astă-đi cu cocurile, adică cu acele côme cari nu sunt ale noastre, cari suut păr mort, păr strein, păr malad, a cărui suveniră cată să ne facă a tremura și a l'arunca cu înfiorare: căci cată ca un corp să fie mort spre a simți asupra'i alt corp de mort, și să nu se sfiască! Poeți nu mai cînt formuseșea, nu mai fac sonete. Ce să cînte? o damă formosă *cu coc de păr*? dar este dela o murtă de rîe. Și poesia se degradă îndată.

A cînta, a lăuda părul unei formuseși care este un coc, este ridicul; formuseșea (și credem că se pörtă cocul ca să ne dea formuseșe chiar mincinosă) a cumperat-o cu căși va franci de la Coriolan. Tot atât va prețui a cînta a parte formuseșea cocurilor de la ferestrele magaziiilor de perucari; a cînta în poesie o femeie cu coc, nu mai este poesie. Este ce-va mai for-

mos și mai puțin trist de cât cocul de păr de mort, pentru acele dame cari în totă viața au fost exploatate și lovite în prima lor formuseșe care este părul, de fabricanți de pomade ce fac de cade părul, este ce-va, și acel ce-va este un fișu sau ori ce de velură, sau de alt ceva ce ar suplini formos părul care nu mai este. A purta un corp strein pe corpul seü, nu este curat, nu este sănătos, precum nu este nici formos, nici poetic.

În ăilele trecute, când luna se cîupise, și apăruse pe cer galbenă, cîupită, trecem cu un amic pe pod; el începu a ride. „Iecă luna cîupită reü; pare că ar fi o temee, care aci o veđi cu coc, aci fără coc.“ Luna crește în curând, iar de ce ôre părul nu va crește asemenea? părul se perde căci nu este îngrijit, ci pomădit. Acele pomade au un princip de distrucție. Dar nimic nu strică părul viu ca contactul cu păr mort, cu cocul. Facă fie-care damă ca strebunele noastre, al căror păr era renumit!

Andrêu Benga

ȚEPEȘ ȘI SOȚIA SA

Scim că de când lumea, în ori care Stat,
Domn mai crud ca Țepeș, încă n'a mai stat.

Intr'una din ăile, într'un pavilion,
Țepeș sta pe gînduri în largul seü tron.

Pre furii în ăluru'i ochi'i sîngerați
Privău la trei sute de sbiri înțepați.

Fruntea'i încrețită, părul seü sbirlit,
Medita 'n tăcere încă un fapt cumplit.

Garda sa fidelă, însă tremurând,
Mută sta la ușă, abia resuffând.

Pași ușuri s'aude, ierba se pleca
Sub piciorul Dómei ce ăimbînd venia.

Gardul o opresce: «S'antreb, ăise el,
«Mai înteu stăpănul; nu pot într'alt fel.»

Făcend semnul crucei: «Dóme... me iertați...
«Dar mărita Dómnă... vine... o lăsați?..

Țepeș tace, însă, după un minut:
«Intré!...» și n'visarea'i larăși a căđut.

«Bună ăios, Dóme! Bine te-am ăsit!
«Am să ți spun o veste, să fii mulțumit.

«Scii, iubite Dómnne, că'n curând voŕu fi
«Mamă.... D'ai sci, frate, cât il voŕu iubi!...

«—Ce ŕicî? ŕice Ţepeş, din vis desceptat.
«Ce ŕicî? neferice! strigă ca turbat.

«—Ţic că voŕu fi mamă, şi pre Dumneŕeŕu
«Me jur.... Ia privesce pântecele meŕ!...

«—Mintî! răcnesce Ţepeş, minŕi, nesocotită!
«De-a ta îndrăsnială vel fi pedepsită.

«—Nu mint, ŕise Dómnna, spun un adevăr....
«—Să ved! strigă Ţepeş, privind negru'I păr.»

Şi ŕicînd, el trage paloşul tăos,
'L înŕige într'ensa, 'l trage sângeros.

Dómnna cade mórtă, în sânge notând;
Pruncul la plclóre'I cade palpitând.

Basiliŕ Demetrescu

ÎN ȚIORI ȘI SEARA

I

Când aurora suridătore
Intră 'n salonul noŕŕei tăcut,
Şi se revede flóre cu flóre
Şi verŕi arbori lin se salut;
Când peste deluri dulcea đimbire
A dimineŕei saltă voŕos
Şi tot se'mbată de mulŕămire,
Şi lumea pare răŕu luminos:
Ah! cât imî place să me gândesc
La tino, candid ânger ceresc!
Căci şi atunci era în ŕiorî,
Timp plin de farmec, divin minut,
Când în grădina'ŕi cu mândre flori
Ântela órá eŕ te-am veŕut.

II

Când séra varsă peste coline
Taŕnice valuri de drag porŕir
Şi, peste luncă cu dulci suspine,
Se tânguesce blândul zefir;
Când stéoa ŕilei lin scăpătédă
Departe 'n légân de purpuri nori
Şi'n urmă'I totul se'nduŕoşédă
Plin de'ntunerec, plin de flori:
Ah! mult imî place să plâng cu dor,
Gândind la tine, suav amor!

Căci, şi atunci, scii, era sérá,
Moment de jale ne mai ŕltat,
Când a mea voce tristă, amară
Rosti: «Adio, suflet amat!»

M. Pompiliŕ

CINE SCIE!

În o vale răcorósă,
Sub o salcie pletósă
Cu-a mea dragă m'aşedăiŕ;
Şi când ea cu infocare,
Îmi depuse-o sărutare,
Cu durere suspinală.
— De ce, scumpe, fata'mi ŕise
Şi de tot îngâlbeneŕe,
Ah! de ce, de ce suspini?
Nu cum-va vr'o suvenire
Aŕi te pune'n rătăcire?
De ce ochi'ŕi nu's senini?
— De ce?... află-acum, fetiŕă,
Cu dulci ochi, mică gurită,
Cu surisul delicat:
Aŕi sărutu'ŕi il dai mie,
Însă mâne, cine scie!
Cărór buŕe va fi dat!

G. Mulfescu.

ROMÂNÎ, V'ARMAȚÎ ÎN PACE!

Românî, v'armaŕi în pace!
Vrămaşi nu's fideli,
Reŕbel mai mult le place...
Ei păcei sunt rebeli!

Tirani cruŕi, păgâni,
Calăi nesăturaŕi,
Preŕind că voi, Români,
Sub jug să sângerăŕi!

O limbă, dulci moravuri
Şi cultul voŕtru sânt
Deneg, şi, chŕiar în praŕuri,
Ve sapă un mormânt!

Prin intrigî, calumnie,
Discordii între ŕaŕi,

Voi singur, în orbie,
Vor țera să trădați.

Români din patru unghieri!
Momentul e suprem!
Vrăsmași pără 'n junghieri . . .
Scăpați pe frați ce gem!

Aproși din popor-rege!
Ați Deului Mars feți,
Uniți-ve prin lege:
Goniți pe precupeți!

O țără ce cuprinde
Eroi luptători,
Ea nu se poate vinde
Pe bani trădători!

Geliți pre renegați
Români și fiș perduți!
Ei sunt corupți și frați
Lui Lucifer — căduți!

Sub cerul și pământul
Măreților Carpați,
Măreț va fi mormântul
Comun la cei spurcați!

Mihail și Mircea, Tepeș,
Sunt scuturi ce umbresc!
Și Stefan, Negru, Rareș,
Ei ast-fel ve vorbesc:

«Români, de vreți voi liberi
«Să fiți și fericiți, —
«Striviți înainte pe viperi . . .
«Așa, voi, să trăiți!

Leontiu Puscariu.

GISCLE BUNULUI DUMNEDEU

Stăpînul satului meu avea un fiu. Copilul era așa de rău, așa de leneș, așa de caprițios, în cât nu putea cine-va să se bucure de el. De aceea îl incredințaseră preotului ca să încerce a-l îndulci și a-l corigă.

— Eu nu voiu să fac nimic, ținea copilul, eu sînt născut gentilom, un gentilom nu face nimic, vedeți pe tatăl meu.

Preotul îi explică că tatăl se fusese colonel de ulani; că înainte de a fi colonel, când nu e

cine-va născut prinț, trebuie să fie major, căpităn, locotenent, cadet; și că spre a deveni cadet, trebuie să scie a citi într'o carte, a scri numele se, a mânui armele și o mulțime de alte lucruri formose.

— Ei bine, țise copilul, eu voiu să fiu imperat; imperatul nu face nimic.

Și preotul îi țise că imperatul este mai ocupat de cât un țeran, și că, numai spre a refusa pe cei ce îi cer un post fără să aibă drept, 'i-ar trebui țile de patru-șeci și opt de ore.

— Fie, țise copilul, eu voiu să fiu bunul Dumnețeu; bunul Dumnețeu nu face nimic.

Păstorul ridică mânele la cer.

— Cugetă însă, fiul meu, țise el, că Dumnețeu guvernă lumea întregă. Cu acea mână cu care conduce Sorele, el dirige pe furnică în cărarea sa. Privirea sa îmbrățiseță tot de o dată Universul și cea mai mică cugetare ce nasce în inima Romănului; el aude armonia cerurilor și spicuț de țarbă ce resare. Dumnețeu nu se repausă nici o dată, căci el iubesc tot-țid'a-una.

Dar copilul era încăpăținat; hotărât el vrea să fie bunul Dumnețeu, așa în cât seera el refușă de a se culca afară, numai dacă va face din el pe stăpînul lumei. Amerințări și rugăciuni, tot fu nefolositor, pînă ce, obosită, femeea preotului, ducend într'un colț pe reul bălat, îi promise că a doa țile de dimineță el va fi bunul Dumnețeu; cu această asigurare, el se lăsă să-l pue în pat.

Noțtea, care aduce consiliuri, nu schimbă ideile micului gentilom. Cea d'anteu a sa cesticie, sculându-se, fu a întreba dacă el este bunul Dumnețeu.

— Da, țise femeea preotului, și, cum astă-țil ești Dumnețeu, țecă ora oficiului, bunul Dumnețeu nu pôte să lipsescă.

Plecară la templu. Mergend, trecură printr'o livede care aparținea stăpînului; acolo fata din curte păția giscele palatului. Când aceea fată vețu pe omeni satului ce se duceau la biserică, ea alerga să-i ajungă.

— Barbaro, strigă copilul, nu cum va ai să lași giscele singure?

— Pățesc cine-va giscele lumineca? respunsa Barbara; astă-țil e serbătore.

— Cine dar va îngriji de ele? întrebă copilul.

— Dumineca, bunul Dumnezeu îl pădesece, dulcele meu Domn; acestea sunt gîscele bunului Dumnezeu.

Și ea plecă.

— Copilul meu, qise femeea preotului, tu ai auzit cuvintele Barbarei. Te-aș fi condus bucuros la biserică ca să ascuți cîntarea orgelor, dar ar putea să se întempe nenorocire gîscelor, și, fiind că tu ești bunul Dumnezeu : e treaba ta să le îngrijești.

Ce putea să răspundă micul meu gentilom? el făcu o grimasă și alergă după gîsca tótă ziua; dar sêra el se jură că nu va mai primi nimeni să se facă Dumnezeu.

Gr. Alesandrescu.

ABREVIATIILE ROMANE

II

H. — Habet, hastatus, heres, hic, hominô, ho²⁰ mines, hora, hostis.

H. A. — Hoc anno.

HA. HADR. — Hadrianus.

HC. — Hunc, huic, hic.

HER. — Heres, hereditas, Herennius.

HER. sau HERC. S. — Herculi sacrum.

H. L. N. R. — Hac lege nihil negatur.

H. M. E. H-S. CCI⁰⁰. CCI⁰⁰. I⁰⁰ N. — Hoc monumentum erexit sestertius viginti quinque mille nummum.

H. M. H. N. S. — Hoc monumentum heredis non sequitur.

H. O. — Hostis occisus.

HOSS. — Hostes.

H-S. sau H. S. — Sestertius sau sestertium.

H. S. — Hic situs sau sita, hic sepultus sau sepulta.

H. S. E. — Hic situs sau sita est, hic sepultus sau sepulta est, hic situm elegit.

H-S. C. sau H. S. M. C. — Sexaginta erunt millia.

HS. CCCC. — Sextertius sau sestertius quatuor centum.

H-S. CCI⁰⁰. CCI⁰⁰. — Sextertius viginti mille.

HS. LLS. — Libra scmis.

H. S. M. C. — sau H. S. C. — Sestertia centum millia.

H. S. C. M. — Millie centies, sau 110, 000, 000 sestertii sau nummi.

H-S. ∞ . CCI⁰⁰ N. — Sextertius novem mille nummum.

H-S. ∞ . S. Sextertius mille nummum.

H. SS. — Hic supra scriptus.

H-S. XX. M. N. — Sextertius viginti mille nummum.

HS. XXXX. N. — Sextertia quadraginta millia nummum.

I

I. — Ibi, immortalis, imperator, in, inferi, infra, inter, invenit, invictus, ipse, iterum, jacet, judex, Iulius, Iunius, Iupiter, jus, jusit, justus, &, &.

IA. — Intra.

I. AG. — In agro.

I. AGL. — In angulo.

IAD. — Jamdudum.

IAN. — Janus.

IA. RI. — Jam respondi.

I. C. — Judex cognitionem, Julius Caesar, juris consultus.

IC. — In loc de HIC.

ICTVS. — Juris consultus.

I. D. — Inferiis diis.

I. D. M. — Jovi deo magno.

I. F. sau I. FO. — In foro.

IF. — Interfuit.

I. FNT. — In fronte.

IET. — Interfuerunt.

IG. — Igitur.

I. H. — Jacet hic.

I. J. — In Jure.

III. III. V. sau VIR. — Sextumvir, sau sevir, sau sevir.

IIII. VIR. — Quatuor vir, sau quatuor viri, sau quatuorviratus.

III. V. sau III. VIR. — Triumvir, sau Triumviri.

II. V. sau II. VIR. — Duumvir, duumviri.

IM. — Imago, immortalis, imperator.

IMAG. COH. — Imaginarius sau imagiuifer cohortis.

I. M. CT. — In medio civitatis.

IMM. — Immolavit, immortalis, immunis.

IMP. — Imperator.

IM. S. — Impensis suis.

IN. — Inimicus, inscripsit, interea.

IND. sau INDE. sau INDICT. — Indictio, Indictione.

IN. sau INL. in loc de ILL. — adica ilustris in loc de illustris.

IN. sau INL. V. I. S. Iulustris (in loc de illustris) vir infra scriptus. —

INV. — Invictus.

I. O. M. — Jovi optimo maximo.

I. R. — Jovi regi, junoni reginae, jure rogavit,

I. S. *Infra scriptum.*
 I. S. *saũ I. SV. In senatum.*
 ITAL. — *Italica.*
 I. V. — *Justus, vir.*
 IVD, — *Iudicium.*
 IVL. — *Iulius, julieuse.*
 IVV. — *Juventus, juvenalis.*
 IVVAV. — *Iuvavum, Iuvanensii.*

K

K. — *Caeco, kalendae saũ calendae, carus.*
 KAL. — *Kalendae.*
 KARC. — *Carcere.*
 KK. — *Carissimi.*
 KL. KLD. KLEND. *Kalendae.*
 KM. — *Carissimus.*
 KR. — *Chorus.*
 K. S. — *Carus suis.*
 KR. AM. N. — *Carus amicus noster.*

L

L. — *Laelius, lares, Latinus, latum, laus, legavit, legio, lex, libens saũ lubens, liber, liberatus, liberta, libertus, libra, locavit, locum saũ locus, Lollius, Lucia, Lucius, ludis, quinquaginta.*
 L. A. — *Lex alia.*
 LA. C. — *Latini coloni.*
 L. A. D. — *Locus alteri datus.*
 L. ADQ. — *Locus adquisitus.*
 L. AG. — *Lex agraria.*
 L. AN. — *Lucius Anius. quinquaginta annis.*
 L. AP. — *Ludi apollinares.*
 LAT. P. VIII. E. S. — *Latum pedes octo et semis.*
 LAVR. — *Lauriaco.*
 LB. — *Libertus, liberi.*
 L. D. D. D. — *Locum datum (saũ locus datus) decreto decurionum.*
 LECTIST. — *Lectisternium.*
 L. E. D. — *Lege ejus damnatus.*
 LEG. H-S. Ć. N. — *Legavit, sextertia centum millia numuu.*
 LEG. I. — *Legio prima.*
 LEG. PROV. — *Legatus provinciae.*
 LIB. — *Libertus.*
 LIC. — *Licinius.*
 LICT. — *Lictor.*
 LIIB. — *Libertinus.*
 LILYB. — *Lilybaeum saũ Lilybitanus.*
 LL. — *Libentissimi, liberi, libertas.*
 L. L. — *Sestertius magnus saũ Dupondus.*
 LONG. P. VII. L. P. III. — *Longum pedes septem, latum pedes tres.*
 L. P. S. *Lugduni pecunia signata.*

LUD. SÆC. — *Ludi saeculares.*
 LUPERC. — *Lupercalia.*
 LV. P. F. — *Ludos publicos fecit.*

M

M. — *Maceria, magister, magistratus, magnus, mancipium, manes, mansio, Marca, Marcus, Marius, marmareus, Mars, Martius, mater, maximus, mediterranea, memor, memoria, mensis, menses, miles, militavit, militia, mille, missus moneta, monumentum, mortuus, Municipium, Mutius, &.*
 M. A. A. — *Municipium Aelii Apuli.*
 MAC. — *Macedonicus, Macedonica.*
 MAG. EQ. — *Magister equitum.*
 MAM. — *Mamercus.*
 MARR. — *Maritima, Mars.*
 MARR. — *Marrubium saũ Marruvium.*
 MAR. VLT. — *Mars ultor.*
 MAX. — *Maximus.*
 MAX. POT. — *Maximus pontifex.*
 MC. *Macedonica.*
 M. CLA. — *Municipium Claudii.*
 MD. — *Mandatum.*
 M. D. *Matri Deum.*
 MED. — *Medicus, medius.*
 MEDITERR. — *Mediterraneus.*
 MER. — *Mercurius, mercator.*
 MERC. — *Mercurialia, mercatus.*
 MES. VII. DIEB. XI. — *Mensibus septem, diebus undecim.*
 M. F. — *Marci filius saũ filia saũ frater, Marcus filius saũ filia saũ frater.*
 M: I. — *Maximo Jovi, matri Ideae, matri I-sidi, militiae jus, monumentum jussit.*
 MIL. COH. — *Miles cohortis.*
 MIL. LEG. XXX. V. P. F. — *Miles legionis trigesimae victricis, piae, felicis.*
 MIN. saũ MINER. — *Minerva.*
 MN. — *Municipium, municeps.*
 MNF. — *Manifestus.*
 MNM. — *Manumissus.*
 MNT. — *Moneta.*
 M. O. — *Moneta obsignata.*
 MON. saũ MONET. — *Moneta.*
 M. O. II. — *Millia passum duo.*
 MS. — *Mensis saũ menses.*
 M. SIL. L. NOC. COSS. — *Marcus Silanus, Lucius Norbanus consules.*
 MSS. — *Miscellanea.*
 MV. — *Munus.*
 MV. MVN. MVNIC. — *Municipium, saũ municeps.*
 MUN. — *Munivit.*
 MVN. AEL. VIM. — *Municipium Aelii Viminacii.*

N

N. — Nam, natio, natus, nefastus, nepos, nep-
tis, Neptunus, Nero, Niger, nobilis, nomen,
non, novae, Norbanus, Noricum, noster, no-
vus, nomen, nmerarius. numerator, Nume-
ria, Numerius, numerus, numisma sau nu-
munes, &

NAP. — Napoca, Napocensis.

NATAL. — Natalis.

NAV. — Navis.

N. B. — Numeravit bivus (vivirus).

NB. NBL. — Nobilis.

N. C. — Nero Caesar, sau Nero Claudius.

NEG. NEGOT. — Negotiator.

NEP. S. — Neptuno sacrum.

N. F. N. — Nobili familia natus.

N. L. — Non liquet, non licet, non longé, no-
minis Latini.

N. M. — Nonius Macrinus, non malum, non
minus. — Noricum mediterraneum.

N. N. — Nostrum.

NNR. — Nostrorum.

N. P. Nefastus prima.

NO. — Nobis.

N. O. — Nova Officina.

NO. B. Norba, Norbanus, Norbanenses.

NOBR. — November.

NON. AP. — Nonis aprilis.

NON. TRANS. H. L. — Non transilias hoc
locum.

NOR. — Noricum.

NQ. — Namque, nusquam, nunquam.

NR. — Nostrum.

NVM. — Numerius.

N. V. N. D. N. P. O. — Neque vendetur, ne-
que donabitur, neque pignori obligabitur.

NUP. — Nuptiae.

(Va urma.)

Alesandru Zanne.

FONDURILE SOCIETĂȚII ACADEMICE
DIN BUCUREȘCI

Dând publicității datele câte ne stau spre
dispoziție în privința capitalelor și veniturilor,
precum și a cheltuielilor societății române acade-
mice din București, venim a înșira aci acele
date, precum sunt ele cuprinse a) în adresa so-
cietății către ministrul de culte și instrucție
publică, cu data din 15 Oct. 1867, No. 22; b)
în bugetul societății pe anul 1868-9.

După citata adresă, societatea pose-ă :

1. Un capital de 5000 galbeni la Zapa,
care capital cu procintele de 10 la sută și pro-

cintele după procinte, începând de la 14 Dec.
1860 până la finalul lui Sept. 1867, face împre-
ună o sumă de galbeni 9559.

2. Fondul lui Cusa de 1000 galbeni, care
cu procintele de la 1 Ianuarie 1864 face până
la ultima Sept. 1867 galbeni 1430.

3. Trei versăminte anuale de câte 1000 gal-
beni tot din lăsamântul lui Zapa, cu procintele
până la ultima lui Sept. 1867 fac împreună
galbeni 3310. Aceste trei poziții dau suma de
galbeni 14,301.

Maia adăugând aci și versământul de 1000 gal-
beni, ce a trebuit să se facă prin clironomi lui
Zapa până la 1 Oct. 1868, urmând ca capitalele
societății academice în prezente fac suma de
galbeni 15,301.

Observăm aci că clironomi lui, Zapa, după
testamentul acestuia, au să verse pentru scopul
culturei limbii române, pentru tot-d'a-una,
pe tot anul 1000 galbeni.

Capitalele acestea se administra pînă acum
prin minister; dar după statutele societății,
aprobate de domnitor, au să se dea în admi-
nistrația societății.

Bugetul societății pe anul 1868/9 cuprinde
în partea veniturilor următoarele :

a) Procintele fondului societății de la 1 Ian.
pînă la 1 Iulie 1869 : lei noi	6912, b. 10
b) Procintele după o sumă de lei
noi 18,518, încă neincasați
pe trecut de la stat. lei noi	740, » 74
c) Subvenția de la stat de
galbeni 2000 la an. lei noi	23,500, » —
d) Reserva din subvenția pe
anul 1868. lei noi	19,589, » 54

Total . . . lei noi 50,742, b. 38

În partea cheltuielilor următoarele :

1) Viatic pentru întorcerea membrilor la 1868
și venirea la 1869 lei noi	11,512
2) Diurne » »	21,620
3) Salariile impiegaților » »	2,880
4) Cheltuieli de cancelarie și pentru
o ladă de fer » »	3,450
5) Tipări » »	2,500
6) Cheltuieli extraordinare » »	3,000

Total . . . » » 44,962

Societatea și face bugetul începând din 1 Iu-
liu a fie căruia an.

Din aceste puține date tot omul va cunoaște,
care este starea financiară a tinerei noastre so-
cietăți academice, și se va convinge că puzerile
ei în această privință sunt prea modeste. Spo-
rirea medlocelor se ascéptă și de la alți bine-
făcători, dar în prima linie de la stat, din a-
verile și fundațiile pentru învețământ.

(Albina.)

Scrierile Domnului D. Bolintineu :

Antețul an al publicației literare espi-
rat ; in acest an au eșit : 1-Id o poemă in
patru cãnturi : *Conrad*, doã broșuri pen-
tru patru luni. 2-lea *Michaiã Vitãdul con-
damnat la mörte*, dramã, o broșurã pentru
doã luni. 3-lea *Stefan cel Berbant*, dramã,
pentru doã luni. 4-lea *Lãpușnãnu și Dupã
bãtãlia de la Cãluğãreni*, doã drame, o
broșurã pentru doã luni. *Stefan Gheorghe*,
dramã istoricã, pentru doã luni, o broșurã
și cu aceșta s'a incheiat anul autelã.

In anul al doilea se va coprinde : *Traïa-
nida*, Epopee naționalã, precum și șese
drame din istoria Romãnilor. Resbelul lui
Traian in Dacia, colonisarea Daciei cu Ro-
manii, este cea mai mare, cea mai glorioasă
epocã a nãscerii nației romãne. Origina
Romãnilor, latinitatea lor, acea latinitate
tare 'i-a pãstrat pînã astãzi, care îi pãs-
credã încă ; acea mare originã ce ne-a creat
simpatii și drepturi la națiile latine și care,
in ani din urmã, le-au fãcut sã verse co-
morile și sângele lor pentru libertãțile pa-
triet nãstre ; care ne va sprijini și mãri in
viitor dacã ne vom face demni ; acele res-
bõite mari ale Romanilor in Dacia ; acea do-
vedire a originii Romãnilor in Dacia ;
sunt mãrturite in aceșta Epopee. Dacã au-
torul acestei intreprinderi cãteãtore nu va
fi reeșit cu deplinãtate in intreprinderea sa,
in ceea ce priveste geniul, care nu se pãte
cãpãta fãrã voința cerului, cel puțin s'a a-
tins cõrda cea mare a vieții naționale și a in-
trofus in poesia Romãnã o noã formã cu-
lãsã chtar in propria naturã a poesiei Ro-
mãne și care in nici o altã limbã nu esistã.

Cele șese drame istorice au și eșit de sub
tipar intr'un volum mare. Aceste drame
sunt unele in versuri altele in prosã :

1. Mãrirea și mörtea lui Michaiã. 2 Bran-
coveni și Cantatozini, doã drame, partea I și
II. 2. Mihnea care își taie boeri. 4. Despot
Vodã ereticul. 5. Postelnicul Constantin
Cantacozin. 6. Sorin din timpul lui Mircea.

Abonamentul pe acest an este trei galbeni.
Doritori pot trimite direct la d. D. Bolintineu
(Bucuresci, Caimata) adresa impreunã cu
prețul. — Volumul cu cele șese drame se
afã de vëndare la tãte libreriele cu prețul
de un galben.

Curënd se va pune sub tipar :

PEDAGOGIA

DE

GRIGORIE H. GRANDEA

Acest tractat este compilat dupã Ambr.
Rendu, Eug. Rendu și Th. Braun, profes-
sor de pedagogie și metodologie la școala nor-
malã a Statului, din Belgia, care a cules ce a
fost mai bun din Rollin, Pestalozzi, Niemeyer,
Bénéké, Locke, Hergenroether, Overberg, Die-
sterweg, Gruser, Zerrenner, Dinter, Heindel,
Dunzel, Barrau, J. P. Richter, Girard, etc.
Afarã de aceșta este și conform programei U-
niversitãții din Paris.

Dupã aceșta se vor publica :

Mitologia Carpaților, reminiscențele pã-
gãnismului in gura poporului nostru.

Barbari, tablouri istorice și legendare de
starea Daciei sub Goți, Huni, Gepiði și Avari
(secolul al III-lea, al IV-lea și al V-lea de la Cr.)

Fii lui Petru, regele Romãnilor și Bulgar-
rilor, roman istoric (963 de la Crist.)

Abonați acestei gazete, vor primi ca premiu
cãte doã din aceste scrieri.

D. ANGEL DAMIAN, administra-
torul acestei gazete, vechiã profesor,
se insãrcineã cu lecții de clasele pri-
mare și colegiale, prin familie. — Do-
ritori, se pot adresa in Pasagiul Ro-
mãn (Redacția Reformei), pentru a
lua mai întinse informații.

ELEMENTE

DE GEOMETRIE

DE

A. M. LEGENDRE

TRADUCȚIUNE DE

I. M. RUCÛRENU ȘI EL. ANGELESCU